

مرداد ۱۴۰۱
مسلسل: ۱۸۳۳۸

**مجموعه مطالعات بررسی طرح‌های عمرانی
(تملك دارایی‌های سرمایه‌ای) استان‌ها در سال ۱۳۹۸:
۱۲. استان خراسان رضوی (ویرایش نخست)**

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۸۳۳۸
کد موضوعی: ۲۲۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: مجموعه مطالعات بررسی طرح‌های عمرانی (تملك دارایی‌های سرمایه‌ای) استان‌ها در سال ۱۳۹۸: ۱۲. استان خراسان رضوی (ویرایش نخست)

نام دفتر: مطالعات اقتصادی (گروه اقتصاد منطقه‌ای و بین‌الملل)

تهیه و تدوین: زهرا ذاکری

همکاران: مجتبی اسفندیاری، نگار اکبری

ناظران علمی: فرشاد مؤمنی، حسین غلامرضا نژاد، علی اصغر بانویی، موسی شهبازی، سیدمحسن علوی‌منش، مهدی رزم‌آهنگ، سیدعلی روحانی

اظهار نظر کنندگان: حمید فصیحی، سیدمحمدامین اخوت علویان، عاطفه جلالی موسوی

ویراستار ادبی: مهدیه قمچیلی

واژه‌های کلیدی:

۱. توسعه

۲. توسعه منطقه‌ای

۳. طرح‌های تملك دارایی‌های سرمایه‌ای

۴. استان خراسان رضوی

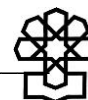

تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۵/۱۳

به نام خدا

فهرست مطالب

چکیده	۱
مقدمه	۵
۱. مفاهیم، پایه‌های آماری، روش و محدودیت‌های مطالعه	۶
۱-۱. مفاهیم	۶
۱-۲. پایه‌های آماری	۷
۱-۳. روش مطالعه	۹
۱-۴. محدودیت‌های مطالعه	۱۲
۲. طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی در سال ۱۳۹۸	۱۳
۲-۱. بررسی موضوعی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی	۱۴
۲-۱-۱. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی برحسب امور	۱۴
۲-۱-۲. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی برحسب فصل	۱۷
۲-۱-۳. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی برحسب برنامه	۲۱
۲-۲. بررسی جغرافیایی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی در سطح شهرستان‌های استان	۲۴
۲-۳. ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی	۳۱
۲-۴. ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی برحسب اعتبار پروژه	۳۵
جمع‌بندی و پیشنهادها	۳۹
پیوست‌ها	۴۳
پیوست ۱	۴۳
پیوست ۲	۴۵
منابع و مآخذ	۴۹

مجموعه مطالعات بررسی طرح‌های عمرانی
(تملك دارایی‌های سرمایه‌ای) استان‌ها در سال ۱۳۹۸:
۱۲. استان خراسان رضوی (ویرایش نخست)

چکیده

تصویب طرح‌های آمایش استانی در اسفندماه سال ۱۳۹۹ و تأکید بر ضرورت پایبندی استان‌ها به اجرای آن، این سؤال را پررنگ ساخته است که چه میزان طرح‌ها و پروژه‌های انجام شده یا در حال اجرا از محل اعتبارات بودجه‌ای و غیربودجه‌ای در استان‌ها، در راستای پیشنهادها و اهداف تعیین شده توسط طرح‌های آمایش استانی بوده است؟ از آنجاکه پروژه‌های جاری در بودجه‌های عمرانی استان‌ها قبل از تدوین اسناد آمایش تعریف شده‌اند، لذا می‌توان گفت اسناد آمایش حداقل تا سال ۱۴۰۰ نقشی در ایجاد پروژه‌های عمرانی جاری استان‌ها نداشته‌اند.

اما پاسخ به این سؤال که آیا اساساً ساختار فعلی نظام بودجه‌ریزی امکان برقراری ارتباط معنادار با نظام تدبیر و برنامه‌ریزی فضایی کشور را دارد یا خیر، می‌تواند در راستای تخصیص بهینه منابع مالی کشور مؤثر باشد. به عبارت دیگر در صورتی که بتوان با عنایت به دستاوردهای اسناد آمایش استانی و ملی، اولویت‌بندی مشخصی برای توسعه هر استان ارائه و در نهایت تخصیص اعتبارات را بر اولویت‌های مذکور معطوف کرد، احتمال تحقق اهداف توسعه‌ای پیش‌بینی شده برای هر استان بیشتر خواهد بود.

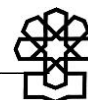
به این ترتیب در مطالعه حاضر به عنوان گام نخست، شفافیت طرح‌های عمرانی استان مورد توجه قرار گرفته است؛ شفافیتی که تاکنون در خصوص پروژه‌های عمرانی استان‌ها تا بدین حد صورت نگرفته و از سوی دیگر می‌تواند بستر مناسبی برای مقابله با مفاسد احتمالی در این زمینه باشد.

به نظر می‌رسد واکاوی دقیق طرح‌های عمرانی استان‌ها از منظر «موضوعی»، «جغرافیایی»، «طول عمر»، «درصد تخصیص» و «اندازه» در سطح استان و شهرستان‌های مربوطه می‌تواند تصویر قابل‌اتکایی از وضع موجود ارائه دهد و در نهایت امکان پاسخ به سؤال فوق را با انجام مطالعات تکمیلی فراهم کند.

از سوی دیگر مسئله طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها از آن جهت اهمیت دارد که طولانی شدن عمر پروژه‌ها و عدم حصول دستاورد قابل‌اتکا به‌رغم صرف زمان و منابع فراوان، به یکی از معضلات جدی طرح‌های عمرانی کشور مبدل شده است. به عبارت دیگر، طولانی شدن عمر پروژه‌های عمرانی یک استان به این معناست که بخشی از برنامه‌های عمران و توسعه استان، متمرکز بر موضوع‌هایی است که سال‌ها پیش برنامه‌ریزی شده‌اند. بنابراین نوعی وابستگی به مسیر طی شده در تخصیص منابع مالی مشاهده می‌شود و بخش چشمگیری از منابع عمرانی استان، بدون توجه به اصول و مبانی آمایش سرزمین و نیازها و مقتضیات روز استان، صرف پروژه‌هایی می‌شود که مدت‌ها پیش، برنامه‌ریزی و آغاز شده‌اند.

در ادامه مهم‌ترین دستاوردهای مطالعه حاضر درخصوص طرح‌های عمرانی استان خراسان رضوی در سال ۱۳۹۸ ارائه شده است:

- استان خراسان رضوی در سال ۱۳۹۸، تعداد ۴۲۹۲ پروژه فعال در قالب ۴۸۶ طرح عمرانی داشته که قدیمی‌ترین آنها از سال ۱۳۴۱ آغاز شده است.
- طرح‌های یادشده در قالب ۱۰ امور، ۳۳ فصل و ۷۷ برنامه مختلف طبقه‌بندی شده‌اند.
- مجموع اعتبار پیش‌بینی‌شده برای پروژه‌های مذکور در حدود ۱۰۳.۸ هزار میلیارد ریال است.
- در مجموع، ۳۷/۹ درصد از اعتبارات یادشده (حدود ۳۹.۴ هزار میلیارد ریال) برای اجرای پروژه‌ها تخصیص داده شده است.
- متوسط عمر پروژه‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای استان معادل ۴/۲ سال بوده است.
- «امور اقتصادی» با ۳۳/۱ درصد سهم و «امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری» با ۲۰/۲ درصد سهم، بیشترین سهم از تعداد پروژه‌های استان را به‌خود اختصاص داده‌اند.
- در این زمینه «امور اقتصادی» با ۴۴ درصد سهم و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» با ۲۸/۸ درصد سهم، در مجموع حدود ۷۳ درصد منابع تخصیص‌داده‌شده به پروژه‌های عمرانی استان را جذب کرده‌اند.
- بر مبنای فصول، فصل‌های «کشاورزی و منابع طبیعی»، «توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری» و «حمل‌ونقل» به‌ترتیب با ۱۵/۸، ۱۰/۱ و ۱۰ درصد سهم، بیشترین سهم را از تعداد پروژه‌های استان به‌خود اختصاص داده‌اند.
- فصول «منابع آب»، «آب و فاضلاب» و «حمل‌ونقل» به‌ترتیب با اختصاص ۲۵، ۲۲/۱ و ۱۰/۱ درصد از اعتبارات تخصیص‌یافته استان، بیشترین سهم را از منابع اعتباری تخصیصی استان داشته‌اند.
- دو برنامه «توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای (فصل حمل‌ونقل - امور اقتصادی)» و «ارائه خدمات آب شهری و روستایی (فصل آب و فاضلاب - امور مسکن، عمران شهری و روستایی)» بیشترین سهم از تعداد پروژه‌ها را داشته‌اند.
- دو برنامه «عرضه آب (فصل منابع آب - امور اقتصادی)» و «توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب (فصل آب و فاضلاب - امور مسکن، عمران شهری و روستایی)» بیشترین سهم از اعتبارات تخصیص‌یافته را به‌خود اختصاص داده‌اند.
- ۶۵ برنامه عمرانی استان به‌رغم دربرگرفتن ۲۵۶۸ پروژه، معادل ۵۹/۸ درصد کل پروژه‌های عمرانی استان، صرفاً ۲۷/۱ درصد از اعتبارات تخصیص‌یافته استان، سهم داشته‌اند.
- ۴۷ برنامه از ۶۵ برنامه یادشده، هریک سهمی بسیار اندک و کمتر از ۰/۵ درصد از اعتبارات تخصیص‌یافته استان را جذب کرده‌اند.
- شهرستان «مشهد» به‌عنوان مرکز استان، ضمن برخورداری از سهم ۱۴/۲ درصدی از تعداد پروژه‌های استان، با ۴۶/۹ درصد سهم از اعتبارات تخصیص‌یافته استان، سهم بسیاری از منابع عمرانی استان را جذب کرده و به‌این ترتیب، عدم تعادل چشمگیری در سطح استان ایجاد کرده است.
- شهرستان‌های «نیشابور» و «فیروزه»، پروژه‌های «سطح استان» و شهرستان «سرخس»، به‌ترتیب با جذب ۵۰/۴، ۴۶/۹، ۴۵/۸ و ۴۶/۲ درصد از منابع پیش‌بینی شده برای پروژه‌های خود، از این منظر شاخص تخصیص اعتبار، نسبت به سایر شهرستان‌های استان، در جایگاه مناسب‌تری قرار دارند.

• شهرستان‌های «بینالود»، «قوچان»، «گناباد»، «زاه» و «تایباد» با شاخص تخصیص اعتبار کمتر از ۲۵ درصد، شرایط نامطلوب‌تری را دارا هستند.

• ۲۰ درصد پروژه‌های عمرانی استان خراسان‌رضوی، در زمره پروژه‌های «بسیار کوچک» قرار می‌گیرند. اندازه ۴۹/۴ درصد پروژه‌ها «کوچک» و ۲۳/۶ درصد آنها، «متوسط» است و درنهایت، پروژه‌های «بزرگ» و «بسیار بزرگ»، به‌ترتیب ۶/۵ و ۰/۵ درصد از کل پروژه‌های استان را به‌خود اختصاص داده‌اند.

در مطالعه حاضر به‌منظور طبقه‌بندی پروژه‌های عمرانی جاری در استان خراسان‌رضوی از دو ماتریس «عمر - درصد تخصیص» و «اندازه - اولویت» بهره گرفته و درنهایت مبتنی بر دو ماتریس مذکور اولویت‌بندی مشخصی برای مواجهه با پروژه‌های مذکور ارائه شده است. درخصوص ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای هر استان از طبقه‌بندی زیر بهره گرفته شده است:

- طبقه یک: پروژه‌های با طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)،
 - طبقه دو: پروژه‌های با طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)،
 - طبقه سه: پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)،
 - طبقه چهار: پروژه‌های با طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)،
 - طبقه پنج: پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد).
- براساس طبقه‌بندی فوق ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان تشکیل و نحوه برخورد با هریک از مناطق ماتریس عمر - تخصیص با اولویت‌بندی پنج‌گانه زیر تبیین شده است:

الف) اولویت ۱: طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)

- ویژگی: چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور نیست.

- پیشنهاد نحوه برخورد:

- نظارت و بررسی دقیق پروژه،
- آسیب‌شناسی علل تأخیر،
- تصمیم‌گیری درخصوص توقف، اصلاح، واگذاری یا ادامه پروژه.

ب) اولویت ۲: طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)

- ویژگی: به‌دلیل تخصیص بخش بسیاری از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نیست.

- پیشنهاد نحوه برخورد:

- نظارت و بررسی دقیق پروژه،
- آسیب‌شناسی علل تأخیر،
- اتمام یا اصلاح پروژه.

(ج) اولویت ۳: طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)

- ویژگی: از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردارند و به اتمام رسیدن آنها در افق کوتاه‌مدت محتمل است.
- پیشنهاد نحوه برخورد:
- تخصیص اعتبار باقی‌مانده و اتمام پروژه.

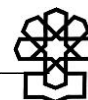
(د) اولویت ۴: طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)

- ویژگی: شرایط بینابینی نسبت به دو اولویت نخست دارند، اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها، در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند.
- پیشنهاد نحوه برخورد:
- نظارت و بررسی دقیق پروژه،
- آسیب‌شناسی علل تأخیر پروژه‌های قدیمی‌تر،
- تصمیم‌گیری درخصوص توقف، اصلاح، واگذاری یا ادامه پروژه.

(ه) اولویت ۵: طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)

- ویژگی: هنوز انحراف جدی درخصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است.
 - پیشنهاد نحوه برخورد:
 - نظارت بر پروژه با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی.
- اگرچه بخشی از پروژه‌های مورد بررسی در طبقه طرح‌های مستمر قرار می‌گیرند، اما با توجه به تخصیص کم و گاه طول عمر بالای طرح‌های مستمر (نظیر تعمیر و نگهداری)، به‌نظر می‌رسد واکاوی دقیق همه پروژه‌های عمرانی اعم از مستمر و غیرمستمر و انتخاب نحوه صحیح مواجهه با آنها از ضرورت بالایی برخوردار است.
- در ادامه مهم‌ترین نکات حاصل از اولویت‌بندی پروژه‌های عمرانی جاری در استان خراسان رضوی براساس متدولوژی فوق‌الذکر ارائه می‌شود:

- از میان ۵۱ پروژه‌ای که براساس ماتریس عمر- درصد تخصیص، در اولویت اول تعیین تکلیف قرار گرفته‌اند، اندازه ۳۶ پروژه (۷۰/۶ درصد)، «بزرگ» است؛ لذا اعتبار پیش‌بینی‌شده برای عمده پروژه‌های اولویت اول، بین ۵ تا ۵۰ میلیارد تومان است.
- پروژه‌های اولویت دوم، عمدتاً در گروه پروژه‌های «کوچک» و «متوسط» قرار دارند.
- پروژه‌های اولویت سوم، عمدتاً «کوچک» هستند.
- حدود ۸۰ درصد از پروژه‌های اولویت ۴ که انتقال آنها به اولویت ۱ طی سال‌های آتی محتمل است، در زمره پروژه‌های «متوسط» و «بزرگ» قرار دارند و اعتبار پیش‌بینی‌شده برای هریک از آنها بین ۱ تا ۵۰ میلیارد تومان است.

- ۷۳/۸ درصد از پروژه‌های اولویت ۵ که بالغ بر ۸۳ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان را دربرمی‌گیرند، «بسیار کوچک» یا «کوچک» و ۲۲ درصد دیگر آنها نیز «متوسط» هستند.
 - با توجه به آنکه پروژه‌هایی که عمر آنها کمتر از ۱۰ سال است، بسته به درصد تخصیص اعتبار، در اولویت سوم یا پنجم جای گرفته‌اند، می‌توان گفت بخش عمده پروژه‌های عمرانی استان که طی یک دهه اخیر بارگذاری شده‌اند، از نظر شاخص اندازه، «کوچک»، «متوسط» یا «بسیار کوچک» هستند.
- شایان ذکر است همه مطالب و تحلیل‌های ارائه شده در گزارش حاضر به دلیل عدم ارائه گزارش‌های عملکرد و پیشرفت فیزیکی پروژه‌های عمرانی ازسوی سازمان برنامه و بودجه کشور، براساس تخصیص ریالی ارائه شده‌اند.

مقدمه

پیوند میان برنامه‌ریزی فضایی کلان با طرح‌ها و پروژه‌های عملیاتی و متعاقب آن امکان‌سنجی، برآورد و تأمین اعتبارات آنها، همواره از عمده چالش‌های کشور بوده است. ازطرفی طرح آمایش سرزمین به‌عنوان داعیه‌دار برنامه‌ریزی فضایی کشور همواره در مرحله تهیه و تصویب جامانده و به جرئت می‌توان گفت طرح‌های آمایش سرزمین تهیه شده (اقدام‌های ناقص انجام شده در سال‌های برنامه سوم توسعه به بعد)، هیچ‌گاه نتوانستند آن‌طور که انتظار می‌رفت اجرایی شوند یا در طرح‌ها و پروژه‌های اجرایی کشور به‌عنوان سند فرادست، تأثیرگذار باشند.

در سال‌های اخیر تهیه و تصویب طرح‌های آمایش استانی و تأکید بر ضرورت پایبندی استان‌ها به اجرای آن، این سؤال را پررنگ ساخته که چه میزان طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی جاری کشور، در راستای پیشنهادهای و اهداف تعیین شده توسط طرح‌های آمایش استانی بوده است؟ آیا اساساً ساختار فعلی نظام بودجه‌ریزی امکان برقراری ارتباط معنادار با نظام تدبیر و برنامه‌ریزی فضایی کشور را دارد یا خیر؟ برای پاسخ به این سؤال نیاز است قوانین بودجه و طرح‌های آمایش به تفکیک هر استان و با دقت کامل مورد بحث و بررسی قرار گیرد تا بتوان میزان ارتباط این دو را ارزیابی کرد.

با فرض این موضوع که قانون بودجه باید با منطق مشخص و قابل دفاع، تخصیص بودجه را انجام دهد؛ به‌نظر می‌رسد میزان اعتبارات توزیع شده و تخصیص‌یافته به استان‌ها (فارغ از نگاه صرف به جدول ۱۰ ماده‌واحد قانون بودجه) باید با نیاز، عملکرد و شرایط استان همچنین با رویکرد و هدف قانون، ارتباط معناداری برقرار کند.^۱

ازسوی دیگر، موضوع شفافیت میزان اعتبارات تخصیص‌یافته به استان‌ها اگرچه به احتمال زیاد باید به‌تفصیل در دستگاه‌های اجرایی مربوطه یا دفاتر موضوعی سازمان برنامه و بودجه کشور یا سازمان‌های استانی آن وجود داشته باشد، اما در قوانین بودجه‌ای که در اختیار جامعه مخاطب قرار می‌گیرد، قابل ردیابی نیست.^۲ این نارسایی در قوانین بودجه، می‌تواند از دو عامل ناشی شود:

۱. این ارتباط باید از ذهن و رابطه تصمیم‌گیران به دور بوده و قابل تشخیص، تبیین و درک برای جامعه کارشناسی و بهره‌بردار باشد.

۲. از یک جنبه می‌توان متصور شد که دولت و به‌تبع آن سازمان برنامه و بودجه کشور (به‌عنوان تدوین‌کننده لایحه و مجری قوانین بودجه که اختیار تام در نحوه ارائه این قوانین را براساس قانون اساسی داراست) به این نوع تفکیک در قوانین بودجه قائل نبوده و آن را جزء وظایف خود تلقی می‌کند.

- اطلاعات در قانون بودجه قابل تشخیص بوده و فقط از نظر ارائه شکلی در جداول، تفکیک استانی آن موجود نیست.

- اعتبارات از هردو لحاظ ماهوی و شکلی، قابلیت شناسایی استانی را ندارند.

همان‌طور که پیش‌تر نیز اشاره شد، بی‌تردید کشف و برقراری ارتباطات منطقی بودجه سالیانه با برنامه‌های توسعه کشور، هم از بابت ماهیت بودجه‌ریزی و هم از جنبه شفافیت، چالشی اساسی است.

فرایند شفاف‌سازی منابع تخصیص‌یافته را می‌توان با توجه به اطلاعات در دسترس قوانین بودجه و با تحلیل توزیع استانی اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای آغاز کرد. شایان توجه است کشف رابطه معنادار میان عوامل برنامه‌ریزی فضایی (مخصوصاً طرح‌های آمایشی) و اجزای بودجه (به‌ویژه طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی) در سطح استان‌ها، نیازمند مطالعات جداگانه است که در آینده در دستور کار قرار خواهد گرفت.

با این مقدمه، برای شفاف‌سازی ساختار طرح‌های عمرانی استانی در مطالعه حاضر، ابتدا پایه‌های آماری و روش مطالعه تبیین شده و در ادامه تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان از منظر «موضوعی»، «جغرافیایی»، «طول عمر»، «درصد تخصیص» و «اندازه»، مورد واکاوی قرار گرفته و درنهایت جمع‌بندی گزارش ارائه شده است.

۱. مفاهیم، پایه‌های آماری، روش و محدودیت‌های مطالعه

در این قسمت از مطالعه به تبیین مفاهیم اساسی پیرامون طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پرداخته و سپس، پایه‌های آماری و روش مطالعه تبیین می‌شود.

۱-۱. مفاهیم^۱

طبق بند «۱۰» ماده (۱) قانون برنامه و بودجه،^۲ «طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای» به مجموعه عملیات و خدمات مشخصی اطلاق می‌شود که براساس مطالعات توجیهی فنی، اقتصادی، اجتماعی توسط دستگاه اجرایی، طی مدت معین و با اعتبار معین برای تحقق بخشیدن به هدف‌های برنامه عمرانی پنج‌ساله به‌صورت سرمایه‌گذاری ثابت یا مطالعه برای ایجاد دارایی سرمایه‌ای، اجرا شده و منابع مورد نیاز آن از محل اعتبارات مربوط به تملک دارایی‌های سرمایه‌ای تأمین می‌شود.

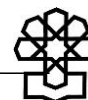
طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از ابعاد مختلف قابل طبقه‌بندی هستند به‌طوری‌که از بعد مقیاس، به دو دسته «طرح‌های ملی» و «طرح‌های ملی استانی شده (طرح استانی ویژه سابق)»، از بعد ماهیت، به دو گروه «مستمر» و «غیرمستمر» و از بعد نوع طرح، به انواع «احداث»، «توسعه»، «مرمت» و غیره تقسیم می‌شوند.

- **طرح‌های ملی**، جنبه استراتژیک دارند و از لحاظ سرمایه‌گذاری، بزرگ و از نظر تکنولوژی پیچیده‌اند و آثار مترتب بر اجرای آنها نیز از یک منطقه فراتر می‌رود.

- **طرح‌های ملی استانی شده**، مجموعه‌ای از طرح‌های ملی هستند که در پیوست ۱ قانون بودجه به‌صورت استانی مشخص شده‌اند.

۱. مطالب این بخش از گزارش مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری باعنوان «آسیب‌شناسی امور ناظر بر طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ارائه راهبردهای ساماندهی»، سال ۱۴۰۰ اخذ شده است.

۲. قانون برنامه و بودجه مصوب سال ۱۳۵۱.

- طرح‌های مستمر و غیرمستمر، طرح‌های پیوست ۱ قانون بودجه از بعد دارا بودن سال شروع و خاتمه به دو بخش تقسیم می‌شوند: طرح‌های غیرمستمر (دارای سال شروع و خاتمه) و طرح‌های مستمر (فقط دارای سال شروع) که بیشتر ماهیت تعمیر و نگهداری و تأمین تجهیزات دارند (فصیحی، ۱۴۰۰).

طبقه‌بندی طرح‌های عمرانی در پیوست ۱ قانون بودجه، بدین ترتیب است که هر طرح در ذیل یک برنامه و هر برنامه در ذیل یک فصل و هر فصل ذیل یکی از امور دهگانه جای می‌گیرد. اطلاعات تکمیلی هر طرح شامل تعداد پروژه، شرح عملیات، میزان پیشرفت فیزیکی و ریالی و سایر اطلاعات مالی و نظارتی در موافقتنامه‌ای که به نام هر طرح پیش‌بینی شده ارائه می‌شود. موافقتنامه عقدی است حقوقی- فنی و مالی که دستگاه اجرایی تعهد می‌کند از یک طرف شرح عملیات مندرج در آن را رعایت کند و از طرف دیگر سازمان برنامه و بودجه به موازات پیشرفت فیزیکی عملیات، اعتبارات مصوب را براساس تخصیص اعتبار در اختیار دستگاه اجرایی قرار دهد.

- موافقتنامه طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از تعدادی فرم و ضمیمه تشکیل می‌شود به‌طوری که در فرم ۱ به خلاصه طرح، در فرم ۲ به گزارش توجیهی طرح، در فرم ۳ به منابع تأمین اعتبار هر پروژه ذیل طرح، در فرم ۴ به اعتبارات برحسب فصول سرمایه‌گذاری، در فرم ۵ به خلاصه پروژه‌ها و در فرم ضمیمه ۲ به میزان و نوع سرمایه‌گذاری در طرح‌ها به تفکیک تأمین منابع (عمومی و داخلی) شرکت‌های دولتی و مؤسسه‌های انتفاعی وابسته به دولت اشاره می‌شود.

طبق دستورالعمل اجرایی ماده (۲۳) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴، کارگروه استانی ماده (۲۳)، وظیفه بررسی طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای در سطح استان را برعهده دارد و تصویب نهایی آن به‌عهده شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان است.

کمیسیون و کارگروه استانی برای عمل به ماده (۲۳) قانون مذکور ایجاد شده است. طبق بند «الف» این ماده، عناوین، اهداف کمی و اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جدید با رعایت مواد (۲۲) و (۲۳) قانون برنامه و بودجه مصوب سال ۱۳۵۱ و رعایت قانون نحوه اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی براساس گزارش توجیهی فنی (حجم کار و زمانبندی اجرا)، اقتصادی، مالی و زیست‌محیطی و رعایت پدافند غیرعامل ازسوی مشاور و دستگاه اجرایی پس از تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، برای یک‌بار و به قیمت ثابت سالی که طرح‌های مورد نظر برای اولین بار در لایحه بودجه سالیانه منظور می‌شود به تفکیک سال‌های برنامه‌های توسعه و سال‌های بعد به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد (فصیحی، ۱۴۰۰).

۲-۱. پایه‌های آماری

براساس اطلاعات ارائه شده توسط «معاونت امور استان‌ها و مناطق سازمان برنامه و بودجه کشور»، به‌طور کلی تأمین اعتبارات طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی در سطح استان‌ها می‌تواند از محل منابع بودجه‌ای و غیربودجه‌ای تأمین شود.^۱ همان‌طور که بیان شد در بودجه‌های سنواتی منابع و مصارف به دو بخش ملی و استانی تقسیم می‌شوند که منظور از مصارف استانی، اعتبارات تحت مدیریت شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌هاست که در جدول ۱۰ ماده‌واحد قانون

۱. برای مطالعه بیشتر مراجعه شود به پیوست ۱.

بودجه لحاظ می‌شود. فارغ از ابهام‌های مختلف در بودجه و نحوه عملکرد آن، یکی از ابهام‌های اصلی بودجه را می‌توان نحوه توزیع اعتبار هریک از استان‌ها دانست؛ زیرا اعتبارات توزیعی استان‌ها به جدول ۱۰ ماده‌واحد محدود نمی‌شود؛ به عبارت دیگر با فرض اینکه همه مصارف در یک مکان به وقوع می‌پیوندد که در محدوده یکی از استان‌ها واقع شده، پس همه مصارف می‌توانند تقسیم‌بندی استانی داشته باشند؛ اما برخی مصارف که ماهیت ملی پیدا می‌کند باید از بقیه اعتبارات مجزا باشد. نحوه تمایز مصارف برخی دستگاه‌های اجرایی دارای ماهیت ملی را می‌توان این گونه برشمرد:

- دستگاه‌های اجرایی و فعالیت‌های مرتبط با آنها که حکم سیاستگذاری یا نظارت عالی را برای کشور دارند و شمول اثر این فعالیت‌ها مربوط به حوزه‌های فعالیت خارجی یا عمومی کل کشور است (مانند مرکز سه قوه و برخی وزارتخانه‌ها یا نهادها)،

- دستگاه اجرایی و فعالیت‌های مرتبط آن، حکم راهبری اجرایی یا سیاستگذاری بخشی را داراست و به عنوان دستگاه اصلی وظیفه هماهنگی دستگاه‌های استانی تابعه را دارد (مانند بخش ملی وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها)،

- ارگان‌های نظامی (و نه انتظامی) و امنیتی،

- دستگاه‌هایی که فقط یک مجموعه مرکزی و ملی دارند و تفکیک عملیات استانی آنها نیازمند پایگاه داده خاص و طبقه‌بندی شده است که در وضعیت کنونی این تمایز امکان‌پذیر نیست (مانند اعتبارات مربوط به برخی صندوق‌های بیمه)، در یک نتیجه کلی می‌توان ادعا کرد که اعتبارات مندرج در قانون بودجه سالیانه به جز در چهار مورد فوق‌الذکر، حتی اگر قابل تفویض به استان‌ها نباشد، می‌تواند قابل تقسیم به استان‌ها باشد. همچنین می‌توان گفت ارائه یک بررسی کامل در این زمینه به دلیل کمبود اطلاعات، عدم دسترسی آسان به اطلاعات موجود و طبقه‌بندی شدن برخی اطلاعات، امکان‌پذیر نیست. اما می‌توان بررسی داده‌های مندرج در قوانین بودجه را به عنوان گام نخست تلقی کرد.^۱ اصول مهم و حائز اهمیت در تفکیک استانی طرح‌ها به پنج دسته زیر تقسیم می‌شود:^۲

- برخی طرح‌ها با اعتبار ملی مربوط به دستگاه‌های ملی و در راستای وظایف حاکمیتی دستگاه‌ها اجرایی می‌شوند که مشخصه تفکیک استان ندارند.

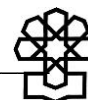
- برخی دیگر از طرح‌های با اعتبار ملی میان همه استان‌ها (یا بسیاری از استان‌ها) مشترک بوده و در سطح طرح که در قانون ذکر می‌شود امکان تفکیک نداشته و به احتمال زیاد در سطح پروژه قابلیت تفکیک دارند که به دلیل عدم دسترسی به این سطح از اطلاعات، در این مطالعه امکان محاسبه اعتبار آن وجود ندارد.^۳

- دسته سوم شامل طرح‌هایی با اعتبار ملی است که بین چند استان مشخص تعریف شده‌اند. این طرح‌ها هرچند قابلیت تشخیص استان‌های برخوردار از آن طرح‌ها را دارند اما به دلیل مشخص نبودن سهم هر استان از اعتبارات آن طرح، امکان محاسبه سهم اعتباری هر استان وجود ندارد.

۱. هرچند در این راه نیز عدم دسترسی به داده‌های دارای فرمت قابل ویرایش، مشکل اصلی محسوب شده و تحلیل را زمانبر کرده و در برخی موارد، باعث بروز خطاهایی می‌شود.

۲. اعتبارات استانی جدول ۱۰ ماده‌واحد قوانین بودجه را می‌توان به این پنج دسته افزود اما آنجا که نحوه توزیع این اعتبارات و پروژه‌های آن مشخص نیست؛ لذا این موضوع محل بحث نخواهد بود.

۳. در پیوست ۱ بودجه به این ردیف‌ها؛ ردیف‌های گلوبال اطلاق می‌شود.

- طرح‌هایی با اعتبار ملی که براساس نام طرح قابلیت تفکیک استانی را دارا بوده و مکان اجرای طرح کاملاً مشهود و ویژه یک استان است. این طرح‌ها در سال‌های بررسی شده، همواره بیش از نیمی از طرح‌های ملی مندرج در پیوست ۱ را شامل شده‌اند.

- طرح‌هایی با اعتبار ملی که مبادله موافقتنامه آن در استان انجام می‌شود و با عنوان طرح‌های استانی ویژه قلمداد می‌شود. این طرح‌ها به‌طور کامل قابلیت تفکیک استانی دارند. تا پیش از سال ۱۳۹۷، این‌گونه طرح‌ها در قالب جدولی مستقل در پیوست ۱ قانون بودجه درج می‌شد، اما پس از این سال جدول مذکور حذف و طرح‌های استانی ویژه به‌صورت ستاره‌دار به همراه سایر طرح‌ها در پیوست ۱ قانون بودجه درج می‌شود.^۱

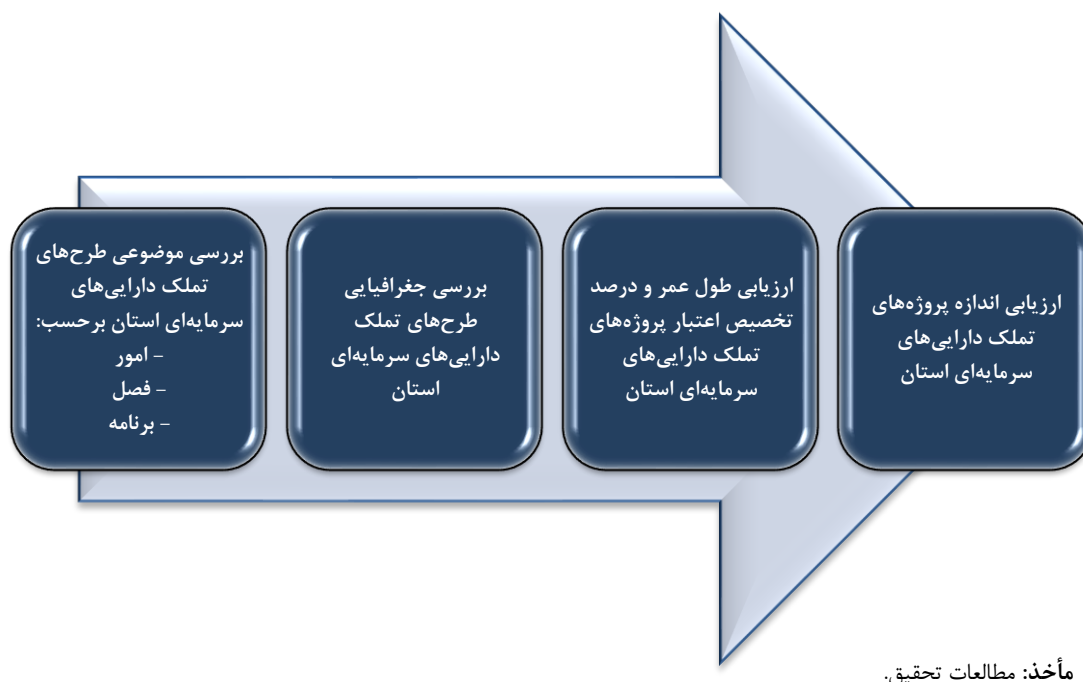
از آنجاکه بررسی اعتبارات هزینه‌ای، مؤکداً فارغ از نگاه صرف به جدول ۱۰ ماده‌واحد قوانین بودجه از نظر ماهوی و شکلی قابلیت تفکیک استانی ندارد^۲ از این‌رو گزارش حاضر مبتنی بر داده‌های پایگاه اطلاعاتی «سامانه نظارت ۴»^۳ سازمان برنامه و بودجه، اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته به استان‌ها را از محل اعتبارات بودجه‌ای و غیربودجه‌ای بررسی کرده است.

۳-۱. روش مطالعه

گزارش حاضر با روش تحلیلی- توصیفی انجام شده است. به‌عبارت‌دیگر تلاش شده وضعیت موجود پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در استان بررسی و به توصیف منظم و نظام‌مند وضعیت فعلی پرداخته شود. به این منظور طبقه‌بندی و توصیف طرح‌ها و پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در هر استان به‌شرح زیر انجام شده است:

۱. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، این طرح‌ها در پیوستی جداگانه با عنوان اطلاعات تکمیلی لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ گنجانده شده است.
۲. جهت بررسی این موارد باید اطلاعات لازم از سازمان برنامه و بودجه کشور استعلام و مطالبه شود که به‌دلیل ماهیت اطلاعات و گزارش، امری ناشدنی جلوه می‌کند.
۳. سامانه مذکور، همه پروژه‌های عمرانی استان‌ها که برای آنها موافقتنامه مبادله شده است را براساس کلیه اعتبارات تخصیص‌یافته اعم از بودجه‌ای و غیربودجه‌ای ارائه می‌کند.

نمودار ۱. فرایند بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان

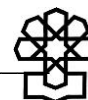

درخصوص ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای هر استان از طبقه‌بندی زیر بهره گرفته شده است:

نمودار ۲. طبقه‌بندی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای هر استان

مأخذ: همان.

براساس طبقه‌بندی فوق، ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان به شکل زیر ارائه شده است:

جدول ۱. ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (تعداد پروژه)

عمر پروژه	کمتر از ۵ سال	بین ۵ تا ۱۰ سال	بین ۱۰ تا ۱۵ سال	بین ۱۵ تا ۲۰ سال	۲۰ سال و بیشتر
کمتر از ۲۰ درصد					
بین ۲۰ تا ۴۰ درصد					
بین ۴۰ تا ۶۰ درصد					
بین ۶۰ تا ۸۰ درصد					
۸۰ درصد و بیشتر					

مأخذ: مطالعات تحقیق.

نحوه برخورد با هریک از مناطق ماتریس عمر - تخصیص فوق در جدول زیر تبیین شده است:

جدول ۲. اولویت‌بندی پروژه‌های موجود در ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان و ارائه پیشنهادهایی جهت مواجهه با پروژه‌های موجود در هر اولویت

اولویت	گروه	پیشنهاد نحوه برخورد	توضیحات
۱	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)	- نظارت و بررسی دقیق پروژه - آسیب‌شناسی علل تأخیر - تصمیم‌گیری درخصوص توقف، اصلاح یا واگذاری یا ادامه پروژه	چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور نیست.
۲	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	- نظارت و بررسی دقیق پروژه - آسیب‌شناسی علل تأخیر - اتمام یا اصلاح پروژه	به دلیل تخصیص بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نیست.
۳	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	تخصیص اعتبار باقی‌مانده و اتمام پروژه	از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردارند.
۴	طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)	- نظارت و بررسی دقیق پروژه - آسیب‌شناسی علل تأخیر پروژه‌های قدیمی‌تر - تصمیم‌گیری درخصوص توقف، اصلاح یا واگذاری یا ادامه پروژه	شرایط بینابینی نسبت به دو اولویت نخست دارند، اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها، در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند.
۵	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)	نظارت بر پروژه با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی	هنوز انحراف جدی درخصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است.

مأخذ: همان.

همچنین ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی برحسب اعتبار پروژه صورت پذیرفته است. لازم به ذکر است با توجه به نتایج جلسات هم‌اندیشی با کارشناسان سازمان برنامه و بودجه و خبرگان حوزه مورد بررسی، در حال حاضر طبقه‌بندی مشخصی برای ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک

دارایی‌های سرمایه‌ای وجود ندارد و تعاریف به کار رفته در این گزارش در خصوص طول عمر، صرفاً تعاریف عملیاتی ناظر به این گزارش است. بر این اساس دسته‌بندی مذکور عبارت است از:

- پروژه‌های بسیار کوچک: کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار،
 - پروژه‌های کوچک: بین ۱۰۰ میلیون تا ۱ میلیارد تومان اعتبار،
 - پروژه‌های متوسط: بین ۱ تا ۵ میلیارد تومان اعتبار،
 - پروژه‌های بزرگ: بین ۵ تا ۵۰ میلیارد تومان اعتبار،
 - پروژه‌های بسیار بزرگ: بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار.
- درنهایت نیز برای ارائه تحلیل‌های تکمیلی، ماتریس اولویت-اندازه برای هر استان به شکل زیر تهیه شده است:

جدول ۳. ماتریس اندازه-اولویت برحسب تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان

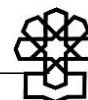
اندازه پروژه	اولویت پروژه	اولویت ۱	اولویت ۲	اولویت ۳	اولویت ۴	اولویت ۵	جمع
بسیار کوچک							
کوچک							
متوسط							
بزرگ							
بسیار بزرگ							
جمع							

مأخذ: همان.

۴-۱. محدودیت‌های مطالعه

گزارش حاضر مشابه بسیاری از پژوهش‌های مبتنی بر آمار و داده، مشمول سطحی از محدودیت‌های اجتناب‌ناپذیر بوده است. در ادامه به مهم‌ترین محدودیت‌ها اشاره شده است:

- این گزارش براساس مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸ انجام شده است. لذا پروژه‌هایی که تا پیش از سال ۱۳۹۸ خاتمه یافته‌اند اساساً جایی در تحلیل حاضر ندارند.
- به دلیل کمبود اطلاعات و عدم دسترسی آسان به همه اطلاعات موجود، امکان ارائه یک بررسی صد درصدی و کامل وجود ندارد.
- برخی مصارف بودجه‌ای به دلیل ماهیت ملی آنها امکان تخصیص به استان‌ها را ندارند.
- قرار داشتن بخشی از پروژه‌های مورد بررسی در طبقه طرح‌های مستمر و ویژگی سالیانه بودن آنها، قضاوت در ارتباط با تکرار پروژه‌های مذکور در بودجه‌های سنواتی را دشوار می‌کند.
- با توجه به اینکه مفهوم طرح در بعد ملی و استانی با هم تفاوت‌هایی دارند و طرح در سطح ملی، مستقل و در سطح استان متأثر از چند پروژه است امکان دارد طولانی شدن طول عمر یک پروژه از یک طرح به طولانی شدن عمر طرح منجر شود. درحالی که سایر پروژه‌های طرح مورد نظر ممکن است مدت‌ها قبل خاتمه یافته باشند.

- برخی پروژه‌های جاری در استان‌ها محصول تصمیم‌گیری و سیاستگذاری‌های مسئولان استانی نبوده و به‌انحای مختلف و از محل منابع غیراستانی آغاز شده‌اند؛ از این رو نمی‌توان طولانی شدن آنها را به عملکرد استان نسبت داد.
- درخصوص توزیع جغرافیایی پروژه‌ها در سطح استان‌ها باید به این نکته دقت شود که در برخی موارد، مکان استراتژیک برای بارگذاری پروژه‌ها مرکز استان بوده و عملاً بخشی از عدم توازن در توزیع پروژه‌های عمرانی در سطح استان اجتناب‌ناپذیر است.
- از سال ۱۳۹۲ گزارش پیشرفت فیزیکی پروژه‌های عمرانی ارائه نشده و این موضوع می‌تواند تحلیل‌ها و پیشنهادهای ارائه شده درخصوص مواجهه با پروژه‌های مذکور را تا حدی دچار کاستی کند.

۲. طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی در سال ۱۳۹۸

با توجه به بررسی‌های صورت‌گرفته، در سال ۱۳۹۸ در استان خراسان رضوی ۴۲۹۲ پروژه فعال در قالب ۴۸۶ طرح عمرانی وجود داشته است که ذیل ۱۰ امور، ۳۳ فصل و ۷۷ برنامه طبقه‌بندی شده‌اند. شایان توجه است که قدیمی‌ترین پروژه عمرانی استان، از سال ۱۳۴۱ آغاز شده و قریب به ۶ دهه از شروع عملیات عمرانی آن گذشته است:

نمودار ۳. طبقه‌بندی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

همچنین خلاصه‌ای از وضعیت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی، در نمودار زیر گزارش شده است:

نمودار ۴. خلاصه وضعیت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی

مأخذ: همان.

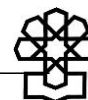
۲-۱. بررسی موضوعی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی

به‌منظور بررسی موضوعی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان، طرح‌های یادشده براساس امور، فصول و برنامه‌های مختلف، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است:

۲-۱-۱. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی برحسب امور

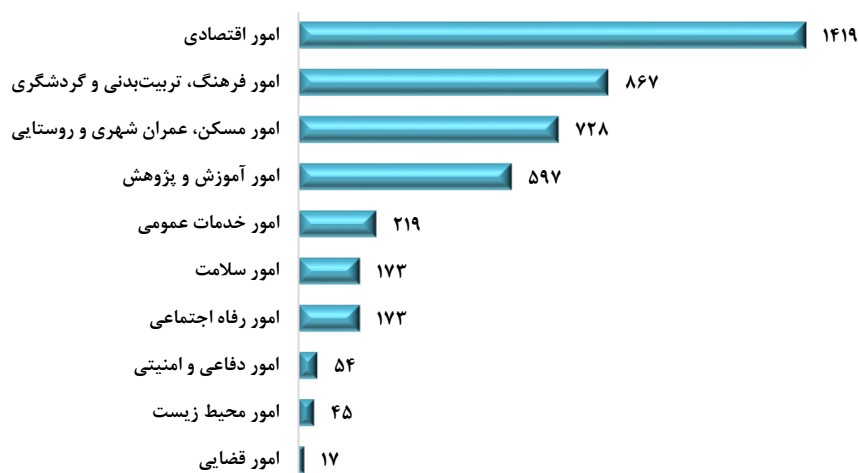
طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی، درمجموع در قالب ۱۰ امور مختلف، تعریف شده‌اند که این امور عبارتند از:

- امور اقتصادی
- امور مسکن، عمران شهری و روستایی
- امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری
- امور آموزش و پژوهش
- امور سلامت
- امور خدمات عمومی
- امور رفاه اجتماعی
- امور قضایی
- امور محیط زیست
- امور دفاعی و امنیتی

با توجه به بررسی‌های صورت گرفته، در استان خراسان رضوی، «امور اقتصادی»، «امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری» و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی»، از جمله مهم‌ترین امور در برنامه‌ریزی طرح‌های عمرانی استان، محسوب می‌شوند. همان‌گونه که در نمودار زیر مشخص است، از ۴۲۹۲ پروژه عمرانی استان خراسان رضوی، ۱۴۱۹ پروژه در قالب «امور اقتصادی»، ۸۶۷ پروژه در قالب «امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری» و ۷۲۸ پروژه در قالب «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» تعریف شده است که در مجموع، بالغ بر ۷۰ درصد از کل پروژه‌های استان را دربرمی‌گیرند:

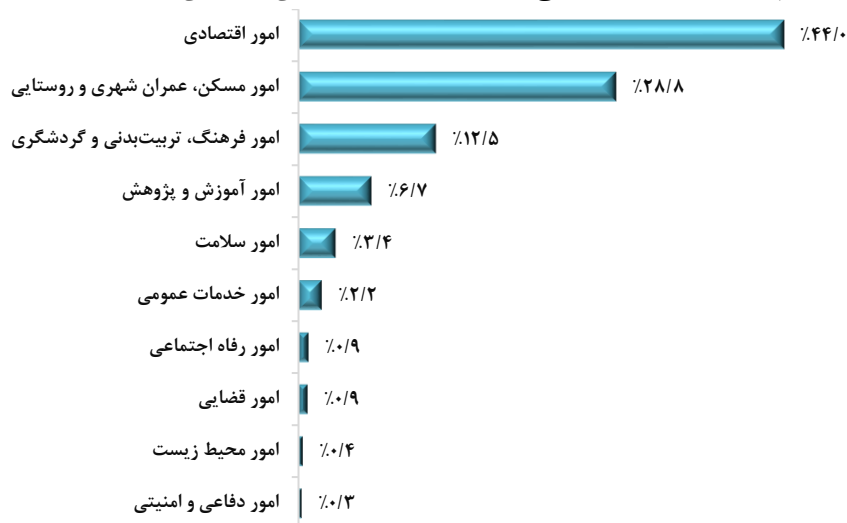
نمودار ۵. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب امور مختلف در استان خراسان رضوی

مأخذ: همان.

در نمودار زیر، سهم امور مختلف از کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های عمرانی استان خراسان رضوی، نشان داده شده است. در این زمینه مشاهده می‌شود «امور اقتصادی» به تنهایی ۴۴ درصد از کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های عمرانی استان را به خود اختصاص داده است. همچنین «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» و «امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری» به ترتیب با سهم معادل ۲۸/۸ و ۱۲/۵ درصد در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند. بر این اساس، در مجموع بیش از ۸۵ درصد از کل اعتبارات تخصیص یافته به طرح‌های عمرانی استان، به پروژه‌های ذیل سه امور فوق‌الذکر، اختصاص داده شده است:

نمودار ۶. سهم امور مختلف از اعتبارات تخصیص یافته
به پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در استان خراسان رضوی

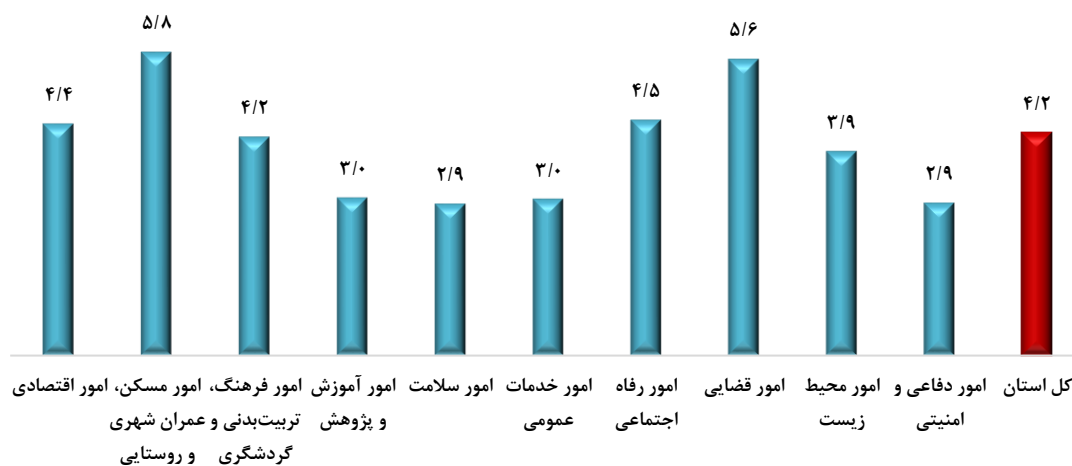

مأخذ: همان.

در نمودار زیر عمر متوسط پروژه‌های عمرانی مربوط به هریک از امور مختلف در استان خراسان رضوی، در سال ۱۳۹۸ نشان داده شده است:

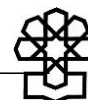
نمودار ۷. عمر متوسط پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای
استان خراسان رضوی برحسب امور مختلف در سال ۱۳۹۸

(واحد: سال)

مأخذ: همان.

با توجه به اطلاعات ارائه شده در نمودار فوق، متوسط طول عمر کل پروژه‌های عمرانی استان در سال ۱۳۹۸، معادل ۴/۲ سال است. در «امور اقتصادی»، «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» و «امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری» که بیشترین سهم از تعداد پروژه‌ها و اعتبارات تخصیص یافته استان را به خود اختصاص داده‌اند، میانگین طول عمر

پروژه‌ها در سال ۱۳۹۸، به ترتیب ۴/۴، ۵/۸ و ۴/۲ سال است. به این ترتیب، بیشترین میزان متوسط عمر پروژه‌ها، مربوط به «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» است و «امور قضایی» با طول عمر متوسط ۵/۶ سال، در رتبه دوم قرار گرفته است.

در جدول زیر، خلاصه‌ای از وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان خراسان رضوی برحسب امور مختلف ارائه شده است:

جدول ۴. خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان خراسان رضوی برحسب امور (میلیون ریال / درصد)

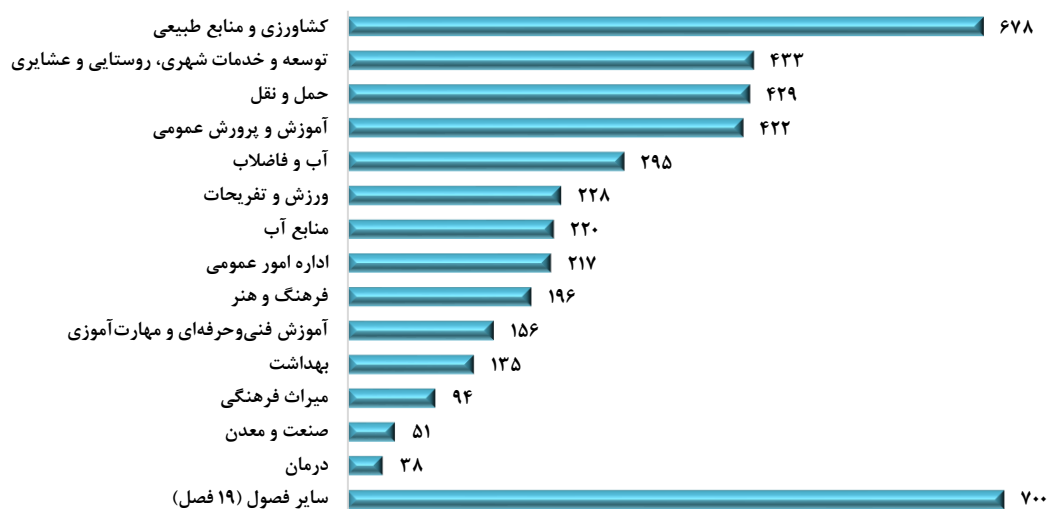
عنوان امور	عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار
امور اقتصادی	۱۴.۲۰۵.۰۷۳	۵.۶۰۸.۹۷۲	۳.۱۱۸.۵۸۹	۱۷.۳۲۳.۶۶۲	۱۶.۵۵۰.۲۲۶	۳۶.۳۶۴.۲۷۱	۴۷/۶
امور مسکن، عمران شهری و روستایی	۹.۱۸۵.۲۵۲	۳.۸۷۵.۳۰۹	۲.۱۵۴.۶۷۲	۱۱.۳۳۹.۹۲۴	۲۷.۶۶۷.۹۹۵	۴۰.۷۲۸.۵۵۶	۲۷/۸
امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۳.۰۴۹.۲۵۰	۳.۳۶۳.۱۵۶	۱.۸۶۹.۹۱۵	۴.۹۱۹.۱۶۵	۴.۰۳۶.۴۱۷	۱۰.۴۴۸.۸۲۳	۴۷/۱
امور آموزش و پژوهش	۱.۶۰۳.۳۴۴	۱.۸۳۰.۱۰۱	۱.۰۱۷.۵۳۶	۲.۶۲۰.۸۸۱	۲.۳۹۱.۷۷۳	۵.۸۲۵.۲۱۸	۴۵/۰
امور سلامت	۷۰۱.۶۱۰	۱.۱۴۵.۱۴۲	۶۳۶.۶۹۹	۱.۳۳۸.۳۰۹	۱.۰۱۱.۸۷۲	۲.۸۵۸.۶۲۴	۴۶/۸
امور خدمات عمومی	۶۳۰.۶۲۵	۳۹۴.۱۶۸	۲۱۹.۱۵۷	۸۴۹.۷۸۲	۷۵۱.۱۰۵	۱.۷۷۵.۸۹۸	۴۷/۹
امور رفاه اجتماعی	۲۶۵.۱۹۰	۱۹۴.۵۴۵	۱۰۸.۱۶۷	۳۷۳.۳۵۷	۱.۷۳۱.۰۹۴	۲.۱۹۰.۸۲۹	۱۷/۰
امور قضایی	۳۰۹.۱۵۳	۵۲.۳۴۱	۲۹.۱۰۲	۳۳۸.۲۵۵	۲.۵۴۹.۶۱۴	۲.۹۱۱.۱۰۸	۱۱/۶
امور محیط زیست	۱۲۵.۱۹۰	۷۴.۶۶۸	۴۱.۵۱۵	۱۶۶.۷۰۶	۱۴۷.۲۰۴	۳۴۷.۰۶۲	۴۸/۰
امور دفاعی و امنیتی	۳۶.۸۷۸	۱۵۸.۱۱۱	۸۷.۹۱۰	۱۲۴.۷۸۸	۱۸۰.۵۰۰	۳۷۵.۴۸۹	۳۳/۲
کل استان	۳۰.۱۱۱.۵۶۵	۱۶.۶۹۶.۵۱۳	۹.۲۸۳.۲۶۱	۳۹.۳۹۴.۸۲۶	۵۷.۰۱۷.۸۰۰	۱۰۳.۸۲۵.۸۷۸	۳۷/۹

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.
 * براساس خلاصه گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور که دیوان محاسبات کشور منتشر کرده، ضریب تخصیص اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۸ معادل ۵۵/۶ درصد بوده است. بنابراین میزان تخصیص اعتبار پروژه‌ها در سال یادشده براساس این ضریب برآورد شده است.

۲-۱-۲. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی برحسب فصل

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی، در قالب ۳۳ فصل مختلف، تعریف شده‌اند. در این زمینه، فصل‌های «کشاورزی و منابع طبیعی»، «توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری»، «حمل و نقل» و «آموزش و پرورش عمومی» به ترتیب با ۶۷۸، ۴۳۳، ۴۲۹ و ۴۲۲ پروژه، بیشترین پروژه‌های عمرانی استان را به خود اختصاص داده‌اند و مجموعاً حدود ۴۶ درصد از ۴۲۹۲ پروژه استان را دربرگرفته‌اند. شایان ذکر است، ۱۹ فصل که سهم هریک از آنها از کل اعتبارات تخصیص یافته استان، کمتر از ۱ درصد بوده است، در قالب طبقه «سایر فصول» جمع شده‌اند. این ۱۹ فصل، مجموعاً ۷۰۰ پروژه معادل ۱۶/۳ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان را شامل می‌شوند:

نمودار ۸. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب فصول مختلف در استان خراسان رضوی

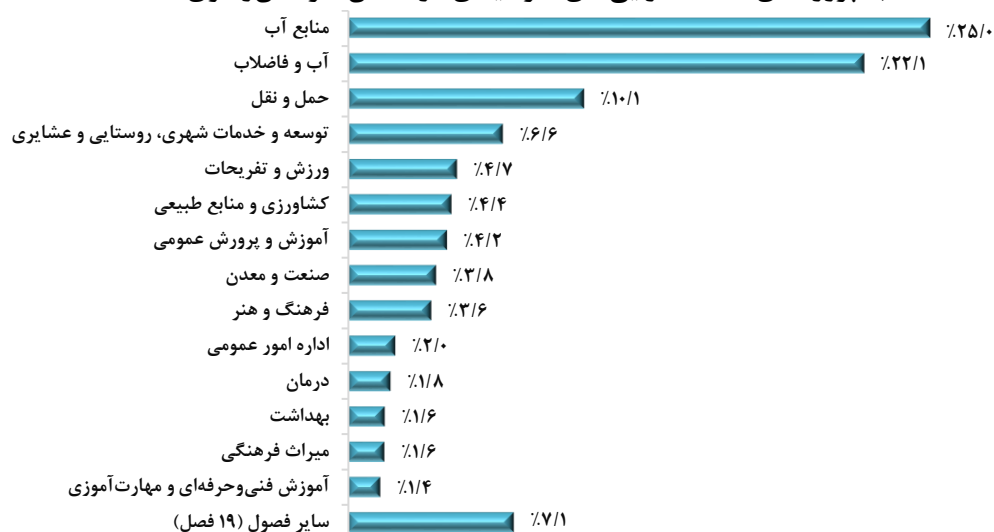

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

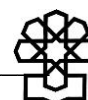
در نمودار زیر، سهم فصول مختلف از کل اعتبارات تخصیص‌یافته به پروژه‌های عمرانی استان خراسان رضوی نشان داده شده است. بر این اساس مشاهده می‌شود فصل «منابع آب» که شامل ۲۲۰ پروژه معادل ۵/۱ درصد از کل پروژه‌های استان می‌شود، با سهم ۲۵ درصدی از کل اعتبارات تخصیص‌یافته استان، در رتبه نخست قرار گرفته است. از این منظر، فصل‌های «آب و فاضلاب» و «حمل‌ونقل» به ترتیب با ۲۲/۱ و ۱۰/۱ درصد سهم از کل اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته استان، در رتبه دوم و سوم قرار گرفته‌اند. همچنین ۱۱ فصل مهم دیگر که دربرگیرنده ۶۱/۷ درصد از پروژه‌های عمرانی استان هستند، ۳۵/۷ درصد از اعتبارات تخصیص‌یافته استان، سهم داشته‌اند و سهم سایر فصول (۱۹ فصل)، تنها ۷/۱ درصد بوده است:

نمودار ۹. سهم فصول مختلف از اعتبارات تخصیص‌یافته

به پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در استان خراسان رضوی

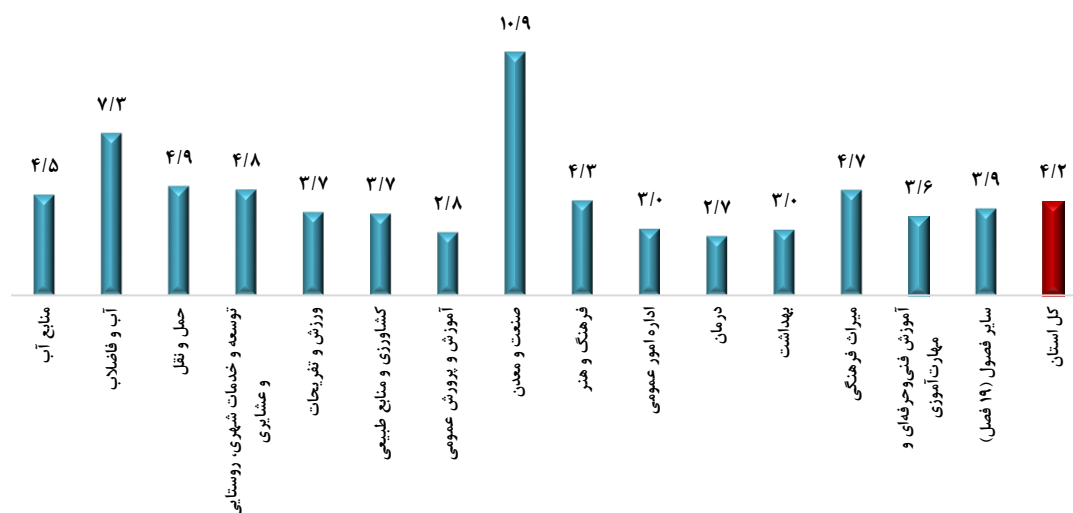

مأخذ: همان.

در نمودار زیر عمر متوسط پروژه‌های عمرانی مربوط به هریک از فصول مختلف در استان خراسان رضوی، در سال ۱۳۹۸ نشان داده شده است:

نمودار ۱۰. عمر متوسط پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی
برحسب فصول مختلف در سال ۱۳۹۸ (سال)

مأخذ: همان.

با توجه به اطلاعات ارائه شده در نمودار فوق، متوسط طول عمر پروژه‌های مربوط به فصل «منابع آب» که بیشترین سهم از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان را دارد ۴/۵ سال است که اندکی بیشتر از متوسط کل استان است. اما متوسط طول عمر پروژه‌های مربوط به فصل «آب و فاضلاب» به عنوان دومین فصل مهم استان از منظر جذب اعتبارات عمرانی به میزان چشمگیری از متوسط کل استان بیشتر است. شایان ذکر است، پروژه‌های مربوط به فصل «صنعت و معدن» با متوسط طول عمر معادل ۱۰/۹ سال، قدیمی‌ترین پروژه‌های استان به شمار می‌روند.

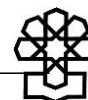
در جدول زیر، خلاصه‌ای از وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان خراسان رضوی برحسب فصول مختلف ارائه شده است:

جدول ۵. خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان خراسان رضوی برحسب فصل (میلیون ریال/ درصد)

عنوان فصل	عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار
فصل منابع آب	۸.۷۰۶.۱۵۶	۲۰.۳۲.۳۶۳	۱.۱۲۹.۹۹۴	۹.۸۳۶.۱۵۰	۳.۹۵۹.۹۲۴	۱۴.۶۹۸.۴۴۳	۶۶/۹
فصل آب و فاضلاب	۷.۴۸۲.۹۲۴	۲.۲۳۳.۲۶۳	۱.۲۴۱.۶۹۴	۸.۷۲۴.۶۱۸	۲۵.۸۱۰.۵۵۴	۳۵.۵۲۶.۷۴۱	۲۴/۶
فصل حمل و نقل	۲.۸۵۵.۱۴۵	۲۰.۲۸.۵۹۵	۱.۱۲۷.۸۹۹	۳.۹۸۳.۰۴۴	۵.۹۲۷.۲۸۵	۱۰.۸۱۱.۰۲۶	۳۶/۸
فصل توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری	۱.۷۰۲.۳۲۸	۱.۶۴۲.۰۴۶	۹۱۲.۹۷۸	۲.۶۱۵.۳۰۵	۱.۸۵۷.۴۴۱	۵.۲۰۱.۸۱۵	۵۰/۳
فصل ورزش و تفریحات	۱.۱۳۹.۲۸۹	۱.۲۵۵.۴۴۴	۶۹۸.۰۲۷	۱.۸۳۷.۳۱۶	۱.۶۵۷.۴۶۱	۴.۰۵۲.۱۹۴	۴۵/۳
فصل کشاورزی و منابع طبیعی	۱.۱۴۱.۰۰۰	۱۰.۸۹.۱۰۱	۶۰.۵۵۴۰	۱.۷۴۶.۵۴۰	۵.۳۰۹.۷۱۷	۷.۵۳۹.۸۱۸	۲۳/۲
فصل آموزش و پرورش عمومی	۱.۰۴۹.۴۱۱	۱.۱۱۷.۹۰۱	۶۲۱.۵۵۳	۱.۶۷۰.۹۶۴	۱.۵۳۱.۰۶۹	۳.۶۹۸.۳۸۱	۴۵/۲
فصل صنعت و معدن	۱.۲۹۰.۱۲۲	۳۵۲.۴۹۷	۱۹۵.۹۸۸	۱.۴۸۶.۱۱۰	۱.۱۶۹.۸۰۵	۲.۸۱۲.۴۲۴	۵۲/۸
فصل فرهنگ و هنر	۶۵۴.۸۹۸	۱.۳۴۵.۹۹۵	۷۴۸.۳۷۳	۱.۴۰۳.۲۷۱	۷۴۷.۶۰۱	۲.۷۴۸.۴۹۴	۵۱/۱
فصل اداره امور عمومی	۵۹۲.۶۲۵	۳۷۰.۸۷۸	۲۰۶.۲۰۸	۷۹۸.۸۳۳	۷۳۱.۱۰۵	۱.۶۹۴.۶۰۸	۴۷/۱
فصل درمان	۴۳۱.۷۹۸	۵۱۴.۱۳۸	۲۸۵.۸۶۱	۷۱۷.۶۵۹	۶۶۱.۵۱۶	۱.۶۰۷.۴۵۲	۴۴/۶
فصل بهداشت	۲۶۹.۸۱۱	۶۳۱.۰۰۴	۳۵۰.۸۳۸	۶۲۰.۶۵۰	۳۵۰.۳۵۶	۱.۲۵۱.۱۷۲	۴۹/۶
فصل میراث فرهنگی	۵۵۲.۲۱۵	۱۱۳.۵۶۲	۶۳.۱۴۰	۶۱۵.۳۵۵	۲۶۴.۱۳۸	۹۲۹.۹۱۵	۶۶/۲
فصل فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی	۳۵۸.۳۹۹	۳۳۲.۰۸۹	۱۸۴.۶۴۱	۵۴۳.۰۴۰	۵۶۵.۲۰۴	۱.۲۵۵.۶۹۲	۴۳/۲
فصل دین و مذهب	۲۲۴.۴۶۰	۳۰۴.۶۱۱	۱۶۹.۳۶۴	۳۹۳.۸۲۴	۷۵.۱۴۶	۶۰۴.۲۱۷	۶۵/۲
فصل گردشگری	۲۶۸.۰۲۸	۱۷۵.۳۷۷	۹۷.۵۱۰	۳۶۵.۵۳۷	۴۰۰.۸۹۸	۸۴۴.۳۰۲	۴۳/۳
فصل اداره امور قضایی	۳۰۹.۱۵۳	۵۲.۳۴۱	۲۹.۱۰۲	۳۳۸.۲۵۵	۲۵۴۹.۶۱۴	۲.۹۱۱.۱۰۸	۱۱/۶
فصل آموزش عالی	۱۳۲.۲۷۷	۳۲۶.۶۵۱	۱۸۱.۶۱۸	۳۱۳.۸۹۵	۲۸۴.۵۰۰	۷۴۳.۴۲۸	۴۲/۲
فصل رسانه	۱۷۰.۷۹۴	۱۴۵.۰۹۰	۸۰.۶۷۰	۲۵۱.۴۶۴	۷۸۵.۳۳۳	۱.۱۰۱.۲۱۷	۲۲/۸
فصل حمایتی	۱۶۱.۰۲۸	۸۰.۲۱۱	۴۴.۵۹۷	۲۰۵.۶۲۵	۱.۶۵۴.۷۸۷	۱.۸۹۶.۰۲۶	۱۰/۸
فصل بازرگانی	۱۶۲.۵۹۹	۲۶.۲۲۲	۱۴.۵۷۹	۱۷۷.۱۷۹	۶۵.۱۴۴	۲۵۳.۹۶۵	۶۹/۸
فصل حفاظت از گونه‌های زیستی	۱۱۴.۲۰۹	۶۲.۰۶۰	۳۴.۵۰۵	۱۴۸.۷۱۴	۱۰۰.۲۲۰	۲۷۶.۴۸۹	۵۳/۸
فصل امداد و نجات	۵۰۰.۹۶	۸۵.۳۲۱	۴۷.۴۳۸	۹۷.۵۳۴	۱۴۶.۹۹	۱۵۰.۱۱۶	۶۵/۰
فصل انرژی	۵۰۰.۵۰	۸۰.۱۹۴	۴۴.۵۸۸	۹۴.۶۳۸	۱۱۸.۳۵۰	۲۴۸.۵۹۴	۳۸/۱
فصل پژوهش‌های توسعه‌ای	۶۱.۸۲۸	۳۳.۸۷۰	۱۸.۸۳۲	۸۰.۶۶۰	۰	۹۵.۶۹۸	۸۴/۳
فصل توانبخشی	۵۴.۰۶۶	۲۹.۰۱۳	۱۶.۱۳۱	۷۰.۱۹۷	۶۱.۶۰۸	۱۴۴.۶۸۷	۴۸/۵
فصل دفاع	۳۶.۸۷۸	۵۰.۱۱۱	۲۷.۸۶۲	۶۴.۷۴۰	۱.۰۰۰	۸۷.۹۸۹	۷۳/۶
فصل حفظ نظم و امنیت عمومی	۰	۱۰۸.۰۰۰	۶۰.۰۴۸	۶۰.۰۴۸	۱۷۹.۵۰۰	۲۸۷.۵۰۰	۲۰/۹
فصل صنایع دستی	۳۹.۵۶۶	۲۳.۰۷۷	۱۲.۸۳۱	۵۲.۳۹۷	۱۰۵.۸۴۰	۱۶۸.۴۸۳	۳۱/۱
فصل تحقیق و توسعه در امور خدمات عمومی	۳۸.۰۰۰	۲۳.۲۹۰	۱۲.۹۴۹	۵۰.۹۴۹	۲۰.۰۰۰	۸۱.۲۹۰	۶۲/۷
فصل کاهش آلودگی	۸.۴۶۸	۸.۱۰۵	۴.۵۰۶	۱۲.۹۷۵	۲۴.۰۰۰	۴۰.۵۷۳	۳۲/۰
فصل پژوهش‌های پایه	۱.۴۳۰	۱۹.۵۹۰	۱۰.۸۹۲	۱۲.۳۲۲	۱۱.۰۰۰	۳۲.۰۲۰	۳۸/۵
فصل مدیریت پسماند	۲.۵۱۳	۴.۵۰۳	۲.۵۰۴	۵.۰۱۷	۲۲.۹۸۴	۳۰.۰۰۰	۱۶/۷
کل استان	۳۰.۱۱۱.۵۶۵	۱۶.۶۹۶.۵۱۳	۹.۲۸۳.۲۶۱	۳۹.۳۹۴.۸۲۶	۵۷.۰۱۷.۸۰۰	۱۰۳.۸۲۵.۸۷۸	۳۷/۹

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

* براساس خلاصه گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور که دیوان محاسبات کشور منتشر کرده، ضریب تخصیص اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۸ معادل ۵۵/۶ درصد بوده است. بنابراین میزان تخصیص اعتبار پروژه‌ها در سال یادشده براساس این ضریب برآورد شده است.

براساس اطلاعات مندرج در جدول فوق، نسبت تخصیص اعتبار فصل «منابع آب» که به‌تنهایی ۲۵ درصد کل اعتبارات تخصیص‌یافته به پروژه‌های عمرانی استان خراسان‌رضوی را به‌خود اختصاص داده، معادل ۶۶/۹ درصد است. بنابراین بالغ بر ۳۳ درصد از اعتبارات مورد نیاز پروژه‌های عمرانی فصل یادشده، تخصیص داده نشده است. وضعیت تخصیص اعتبار ۱۳ فصل مهم دیگر استان نیز بین ۲۳ تا ۶۶ درصد است.

شایان ذکر است، در استان خراسان‌رضوی فقط فصل «پژوهش‌های توسعه‌ای» از نسبت تخصیص اعتبار بالای ۸۰ درصد برخوردار است که این فصل، صرفاً با یک پروژه و سهم ۰/۲ درصدی از اعتبارات تخصیص‌یافته، در استان یادشده چندان بااهمیت محسوب نمی‌شود.

۳-۱-۲. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان‌رضوی برحسب برنامه

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان‌رضوی، در قالب ۷۷ برنامه مختلف، تعریف شده‌اند. در این میان، ۱۲ برنامه، دربرگیرنده ۱۷۲۴ پروژه عمرانی استان هستند و درمجموع، ۷۲/۹ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته استان را به‌خود اختصاص داده‌اند. به‌این‌ترتیب، ۶۵ برنامه دیگر استان، ضمن شامل شدن ۲۵۶۸ پروژه عمرانی، صرفاً ۲۷/۱ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته استان، سهم داشته‌اند. در این خصوص، تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان‌رضوی برحسب برنامه‌های مختلف، در نمودار زیر نشان داده شده است:

نمودار ۱۱. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب برنامه‌های مختلف در استان خراسان‌رضوی

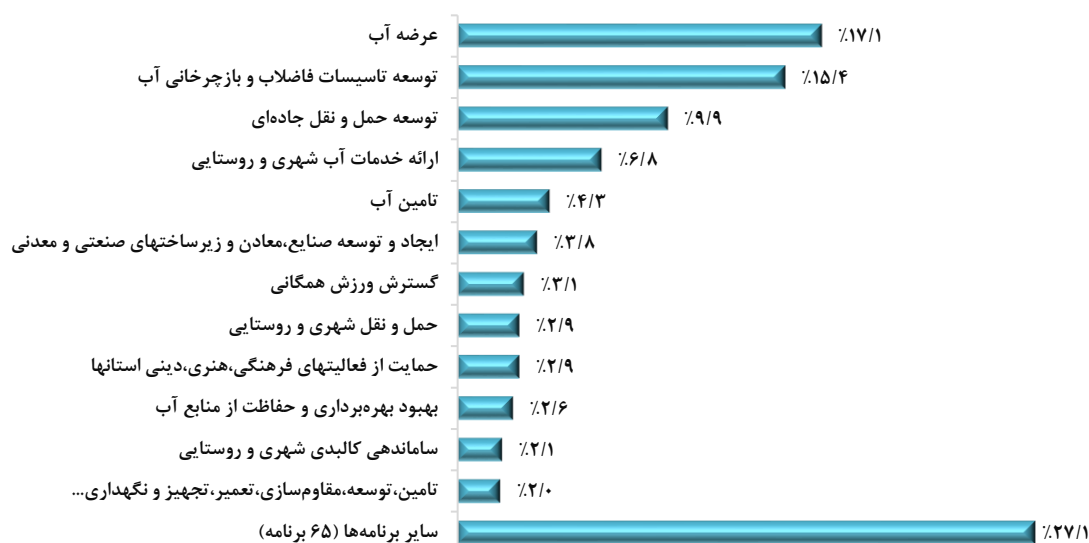

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

همان‌گونه که در نمودار فوق مشخص است، در استان خراسان‌رضوی، چهار برنامه «توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای»، «ارائه خدمات آب شهری و روستایی»، «ساماندهی کالبدی شهری و روستایی» و «تامین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات»، مهم‌ترین برنامه‌های استان از منظر تعداد پروژه هستند و بیشترین پروژه‌های استان را به‌خود اختصاص داده‌اند.

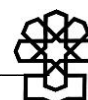
همچنین در نمودار زیر، سهم برنامه‌های مختلف از کل اعتبارات تخصیص‌یافته به پروژه‌های عمرانی استان خراسان رضوی نشان داده شده است. در این زمینه مشاهده می‌شود ۱۷/۱ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته استان صرفاً به برنامه «عرضه آب» اختصاص داده شده است. از این منظر برنامه‌های «توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب» و «توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای» به‌ترتیب با سهم ۱۵/۴ و ۹/۹ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته استان، در رتبه‌های دوم و سوم قرار گرفته‌اند:

**نمودار ۱۲. سهم برنامه‌های مختلف از اعتبارات تخصیص‌یافته
به پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در استان خراسان رضوی**

مأخذ: همان.

شایان ذکر است در میان ۶۵ برنامه استان که براساس اطلاعات مندرج در نمودار فوق مجموعاً ۲۷/۱ درصد از اعتبارات تخصیص‌یافته استان سهم داشته‌اند، سهم ۱۲ برنامه بسیار ناچیز و کمتر از ۰/۱ درصد بوده است. ۳۵ برنامه بین ۰/۱ تا ۰/۵ درصد و ۱۱ برنامه نیز بین ۰/۵ تا ۱ درصد سهم داشته‌اند. درنهایت، سهم هفت برنامه از ۶۵ برنامه یادشده بین ۱ تا ۲ درصد بوده است:

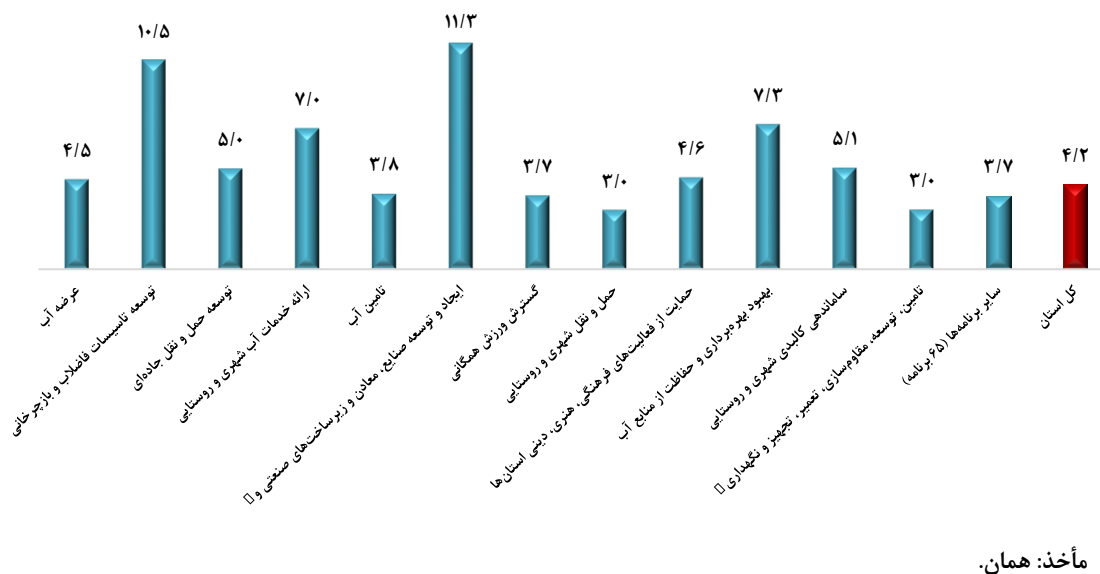

نمودار ۱۳. بررسی وضعیت سهم ۶۵ برنامه کم‌اهمیت استان خراسان رضوی
از کل اعتبارات تخصیص یافته استان
(تعداد برنامه)

در نمودار زیر، عمر متوسط پروژه‌های عمرانی مربوط به هریک از برنامه‌های مختلف در استان خراسان رضوی در سال ۱۳۹۸ نشان داده شده است:

نمودار ۱۴. عمر متوسط پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی
برحسب برنامه‌های مختلف در سال ۱۳۹۸
(سال)

با توجه به اطلاعات ارائه شده در نمودار فوق، ملاحظه می‌شود برنامه‌های «ایجاد و توسعه صنایع، معادن و زیرساخت‌های صنعتی و معدنی» و «توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب» دارای بیشترین متوسط طول عمر در میان برنامه‌های عمرانی استان خراسان رضوی هستند. همچنین علاوه بر برنامه «توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی

آب»، متوسط طول عمر برنامه‌های «عرضه آب» و «توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای» نیز به‌عنوان مهم‌ترین برنامه‌های عمرانی استان، از متوسط طول عمر کل پروژه‌های عمرانی استان (۴/۲ سال) بیشتر است.

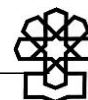
خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان خراسان رضوی برحسب برنامه‌های مختلف، در پیوست گزارش، ارائه شده است. براساس اطلاعات مندرج در جدول پیوست، نسبت تخصیص اعتبار برنامه «عرضه آب» که به‌تنهایی بیش از ۱۷ درصد کل اعتبارات تخصیص‌یافته به پروژه‌های عمرانی استان خراسان رضوی را به‌خود اختصاص داده، معادل ۷۹/۵ درصد بوده است. اما وضعیت تخصیص اعتبار ۱۱ برنامه مهم دیگر استان، بین ۱۶ تا ۵۹ درصد متغیر بوده و این برنامه‌ها، از منظر تخصیص اعتبار، از وضعیت نامساعدتری برخوردارند.

شایان ذکر است، به‌جز برنامه «عرضه آب»، پنج برنامه دیگر استان که از منظر درصد تخصیص اعتبار، از وضعیت نسبتاً مساعدی برخوردارند و بیش از ۷۰ درصد از اعتبار مورد نیاز آنها تخصیص یافته است (برنامه‌های «اظهارنظر پزشکی قانونی»، «توسعه علوم پزشکی»، «ارائه خدمات اجتماعی، فرهنگی، ورزشی به ایثارگران»، «حمایت از حوزه‌های علمیه و مدارس علوم دینی» و «کمک به پایگاه‌ها و حوزه‌های مقاومت»)، در استان خراسان رضوی چندان بااهمیت محسوب نمی‌شوند و ضمن آنکه صرفاً ۱۲۴ پروژه از ۴۲۹۲ پروژه عمرانی استان را شامل می‌شوند، مجموع اعتبار پیش‌بینی‌شده برای آنها، ۰/۷ درصد از کل اعتبار پیش‌بینی‌شده برای پروژه‌های عمرانی استان خراسان رضوی را تشکیل می‌دهد.

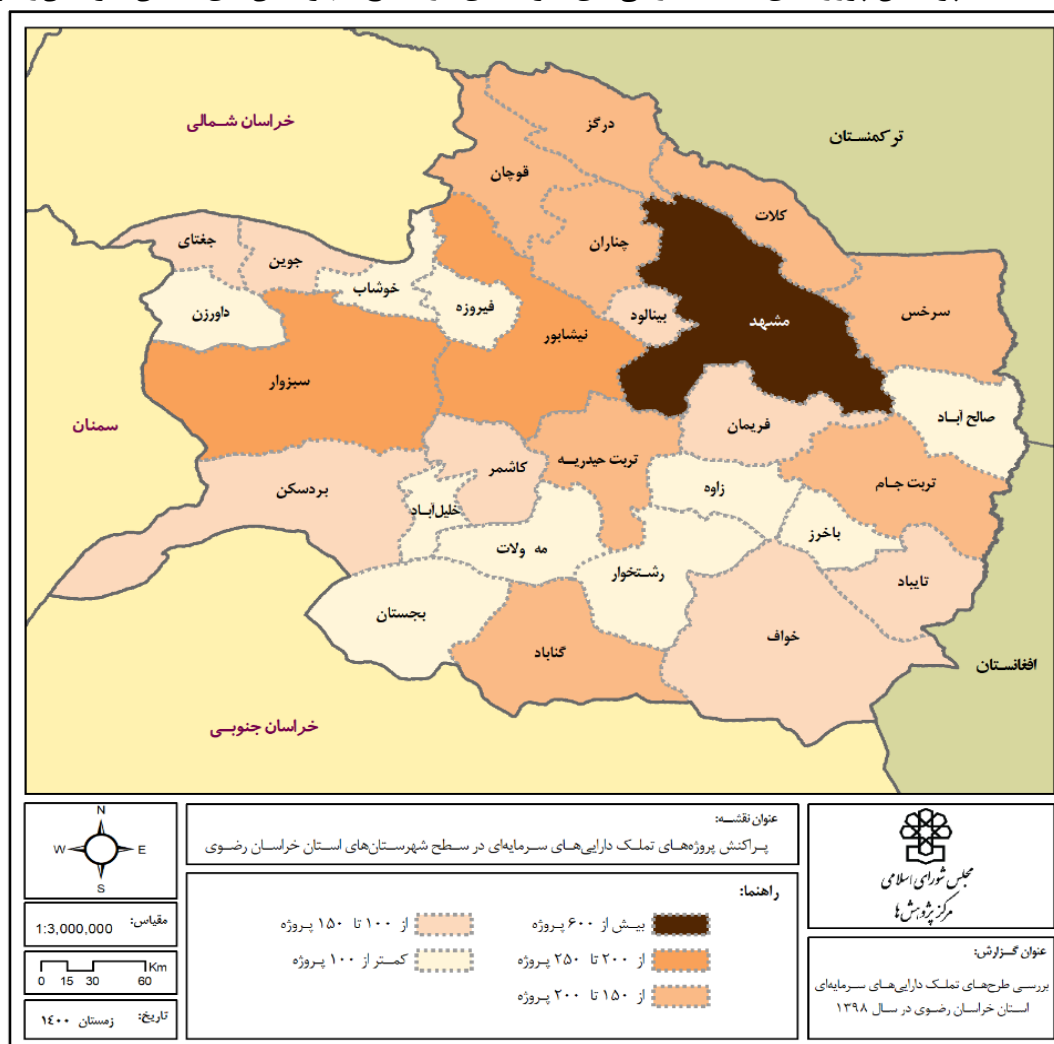
۲-۲. بررسی جغرافیایی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی در سطح شهرستان‌های استان

در سال ۱۳۹۸، استان خراسان رضوی دارای ۲۹ شهرستان بوده است^۱ و پروژه‌های عمرانی استان در سطح این شهرستان‌ها پراکنده شده‌اند. در نقشه زیر، توزیع جغرافیایی پروژه‌های استان در سطح شهرستان‌ها، نشان داده شده است:

۱. با تأسیس شهرستان «کوهسرخ» در آذرماه سال ۱۳۹۸ و شهرستان‌های «زبرخان»، «ششتمد» و «گلبهار» در سال ۱۳۹۹، در حال حاضر استان خراسان رضوی ۳۳ شهرستان دارد.

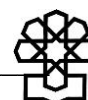
نقشه ۱. پراکنش پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سطح شهرستان‌های استان خراسان رضوی

مأخذ: ترسیم‌شده براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

شایان ذکر است، از میان ۴۲۹۲ پروژه استان، ۱۸ پروژه به‌صورت بین‌شهرستانی هستند که به‌دلیل اجرای آنها در سطح بیش از یک شهرستان، تحت عنوان پروژه‌های «سطح استان» نامیده شده‌اند و در ترسیم نقشه‌های این بخش از مطالعه، لحاظ نشده‌اند. به‌هر حال، از منظر توزیع جغرافیایی پروژه‌ها، در استان خراسان رضوی، بیشترین تعداد پروژه در شهرستان‌های «مشهد»، «نیشابور» و «سبزوار» تعریف شده است.

در نقشه زیر، میزان توزیع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سطح شهرستان‌های استان نشان داده شده است. به‌این ترتیب ملاحظه می‌شود شهرستان «مشهد» با اختلاف بسیار زیاد نسبت به سایر شهرستان‌های استان، بخش زیادی از اعتبارات تخصیص‌یافته استان را به‌خود اختصاص داده است. اما اختلاف سایر شهرستان‌ها با یکدیگر از منظر سهم از اعتبارات تخصیص‌یافته، چندان زیاد نیست. این موضوع در رنگ‌بندی نقشه زیر قابل مشاهده است؛ چراکه اعتبار تخصیص‌داده شده به شهرستان «مشهد» بیش از ۱۰ برابر متوسط اعتبار تخصیص‌یافته به گروه دوم شهرستان‌ها است که در طبقه بعدی قرار گرفته‌اند (شهرستان‌های نیشابور و چناران).

جدول ۶. خلاصه وضعیت پروژه‌های عمرانی استان خراسان رضوی به تفکیک شهرستان‌ها (میلیون ریال/ درصد)

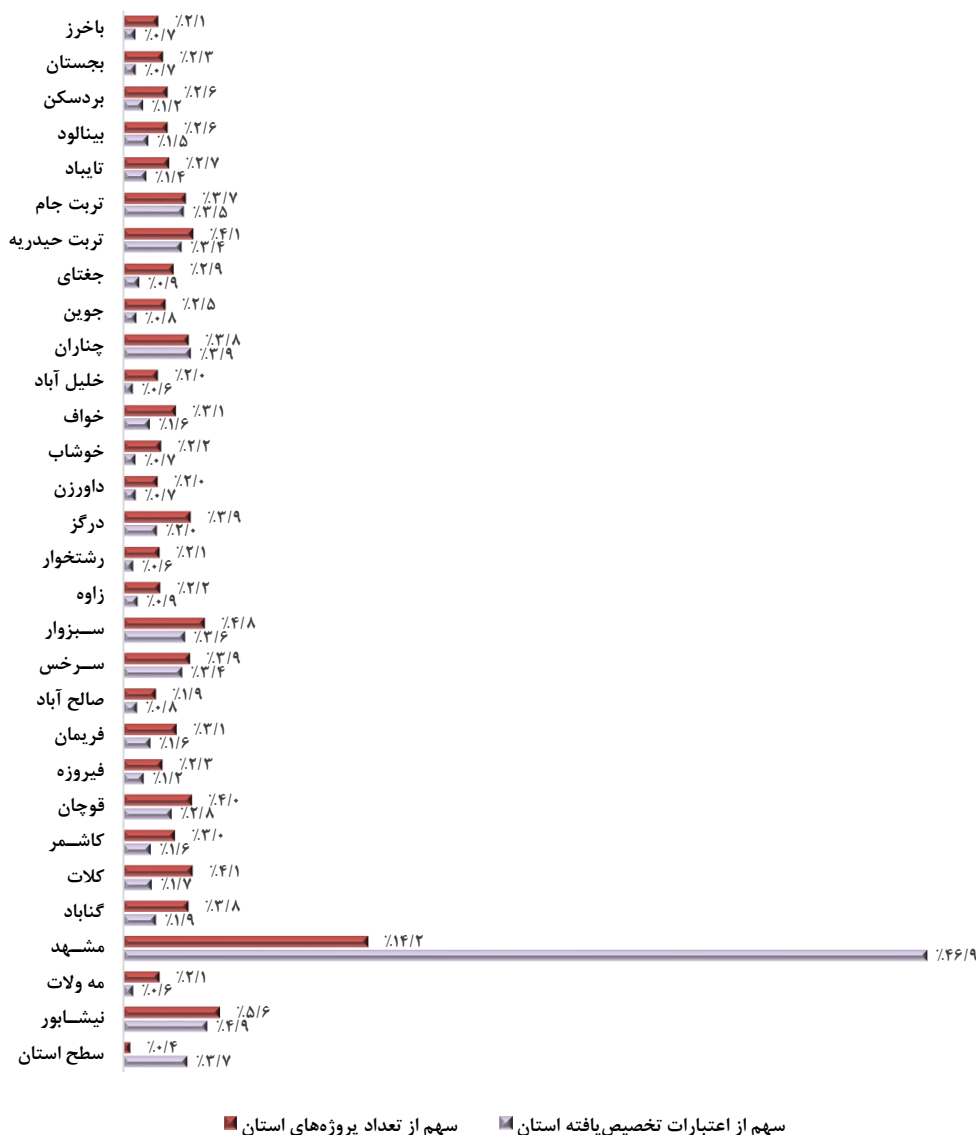
شهرستان	تعداد پروژه	مجموع اعتبارات اختصاص یافته به پروژه‌ها	برآورد اعتبار سال‌های بعد پروژه‌ها	کل اعتبار پروژه‌ها	درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها
باخرز	۸۸	۲۸۵.۲۴۵	۷۱۶.۴۰۰	۱۰۸۹.۱۷۲	۲۶/۲
بجستان	۱۰۰	۲۹۲.۲۹۳	۵۴۱.۷۲۲	۹۲۸.۶۳۸	۳۱/۵
بردسکن	۱۱۱	۴۵۸.۳۹۷	۵۴۲.۹۱۳	۱.۱۶۶.۵۹۴	۳۹/۳
بینالود	۱۱۱	۵۷۷.۴۱۴	۲۰۹۴.۲۵۹	۲.۷۹۳.۰۱۴	۲۰/۷
تایباد	۱۱۵	۵۳۵.۱۲۰	۱.۵۲۶.۹۶۱	۲.۱۷۱.۶۴۶	۲۴/۶
تربت جام	۱۵۷	۱.۳۹۷.۶۴۰	۳.۸۰۵.۵۶۸	۵.۴۷۱.۲۱۵	۲۵/۵
تربت حیدریه	۱۷۵	۱.۳۴۶.۱۲۵	۱.۴۰۰.۳۳۷	۳.۰۱۰.۵۹۱	۴۴/۷
جغتای	۱۲۶	۳۷۳.۳۴۴	۶۴۱.۶۲۹	۱.۱۳۰.۰۲۸	۳۳/۰
جوین	۱۰۶	۳۰۶.۷۳۵	۴۶۳.۹۸۰	۸۸۱.۷۵۹	۳۴/۸
چناران	۱۶۴	۱.۵۵۴.۲۳۰	۲.۴۴۸.۴۴۵	۴.۲۱۳.۳۰۸	۳۶/۹
خلیل آباد	۸۷	۲۲۷.۲۱۰	۳۰۷.۳۷۷	۶۱۰.۱۴۳	۳۷/۲
خواف	۱۳۲	۶۱۸.۸۸۵	۱.۰۱۰.۷۳۵	۱.۷۷۳.۱۸۱	۳۴/۹
خوشاب	۹۵	۲۸۶.۲۷۴	۶۷۱.۵۲۷	۱.۰۳۹.۹۵۲	۲۷/۵
داورزن	۸۶	۲۹۵.۲۹۶	۴۵۷.۹۵۳	۸۳۰.۱۱۹	۳۵/۶
درگز	۱۶۹	۷۷۹.۹۰۶	۱.۳۱۶.۷۸۰	۲.۲۵۴.۵۰۰	۳۴/۶
رشتخوار	۹۱	۲۳۵.۵۵۰	۵۲۷.۸۹۲	۸۲۲.۲۸۸	۲۸/۶
زاوه	۹۳	۳۳۹.۴۱۵	۱.۰۱۶.۵۹۲	۱.۴۲۱.۸۳۷	۲۳/۹
سبزوار	۲۰۴	۱.۴۲۵.۸۳۶	۲.۲۴۱.۲۰۷	۴.۰۴۳.۵۳۳	۳۵/۳
سرخس	۱۶۷	۱.۳۵۷.۱۶۸	۱.۳۴۱.۳۴۴	۲.۹۶۱.۷۹۳	۴۵/۸
صالح آباد	۸۲	۳۲۱.۲۱۸	۸۱۷.۲۷۰	۱.۲۴۶.۵۲۸	۲۵/۸
فریمان	۱۳۴	۶۳۰.۴۰۱	۱.۲۸۸.۸۰۸	۲.۰۵۹.۰۴۱	۳۰/۶
فیروزه	۹۸	۴۷۷.۳۳۴	۴۴۶.۸۳۶	۱.۰۱۷.۹۶۳	۴۶/۹
قوچان	۱۷۲	۱.۱۱۴.۵۴۸	۳.۷۹۳.۷۴۸	۵.۲۱۳.۳۲۱	٪ ۲۱/۴
کاشمر	۱۳۰	۶۴۰.۸۹۳	۶۶۸.۸۶۹	۱.۴۶۲.۹۸۹	٪ ۴۳/۸
کلات	۱۷۴	۶۶۳.۳۱۸	۶۹۱.۹۶۰	۱.۵۹۷.۲۲۹	٪ ۴۱/۵
گناباد	۱۶۳	۷۵۳.۰۷۴	۲.۲۷۵.۵۴۸	۳.۱۷۴.۰۶۱	٪ ۲۳/۷
مشهد	۶۱۱	۱۸.۴۶۵.۰۵۷	۲۰.۴۱۵.۹۳۴	۴۱.۶۲۹.۶۹۹	٪ ۴۴/۴
مه ولات	۹۱	۲۳۰.۰۶۷	۴۹۶.۰۵۰	۷۸۳.۶۵۷	٪ ۲۹/۴
نیشابور	۲۴۲	۱.۹۳۲.۹۹۴	۱.۵۱۰.۲۹۰	۳.۸۳۷.۹۱۷	٪ ۵۰/۴
سطح استان (بین شهرستانی)	۱۸	۱.۴۷۳.۸۳۹	۱.۵۳۸.۸۶۶	۳.۱۹۰.۱۶۰	٪ ۴۶/۲
کل استان	۴.۲۹۲	۳۹.۳۹۴.۸۲۶	۵۷.۰۱۷.۸۰۰	۱۰۳.۸۲۵.۸۷۸	٪ ۳۷/۹

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

شایان ذکر است متوسط درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های عمرانی شهرستان‌های استان خراسان رضوی چندان قابل توجه نیست؛ به‌گونه‌ای که این نسبت برای هیچ‌یک از شهرستان‌های استان، از ۵۱ درصد تجاوز نکرده است. این موضوع حکایت از پیشرفت نه‌چندان مطلوب پروژه‌های یادشده در سطح شهرستان‌های استان دارد. به‌منظور تشریح بهتر وضعیت پروژه‌های عمرانی استان خراسان رضوی در سطح شهرستان‌ها، در نمودار زیر سهم هریک از شهرستان‌های استان از تعداد پروژه‌ها و اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته کل استان نشان داده شده است.

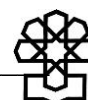
به این ترتیب ملاحظه می‌شود حدود ۴۷ درصد از کل اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان، به شهرستان «مشهد» تعلق یافته؛ این شهرستان ۱۴/۲ درصد از تعداد کل پروژه‌های عمرانی استان را به خود اختصاص داده است. به این ترتیب، عدم توازن شدیدی میان مرکز استان با سایر شهرستان‌ها از منظر جذب منابع تخصیص یافته استان، ایجاد شده است:

نمودار ۱۵. سهم شهرستان‌های استان خراسان رضوی از تعداد پروژه‌ها و اعتبارات تخصیص یافته استان

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

در جدول زیر، وضعیت درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های عمرانی شهرستان‌های استان خراسان رضوی، نشان داده شده است. همان گونه که در جدول مشخص است، از ۷۶۴ پروژه عمرانی با درصد تخصیص اعتبار کمتر از ۲۰ درصد، ۸۸ پروژه مربوط به شهرستان «مشهد»، ۴۵ پروژه مربوط به شهرستان «نیشابور» و ۴۲ پروژه مربوط به شهرستان

«صالح‌آباد» است. از سوی دیگر، در میان ۴۴۵ پروژه با درصد تخصیص بیش از ۸۰ درصد، بیشترین پروژه‌ها مربوط به شهرستان‌های «مشهد»، «نیشابور»، «سرخس» و «چناران» بوده است:

جدول ۷. تعداد پروژه‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای
شهرستان‌های استان خراسان رضوی برحسب درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها

شهرستان	تعداد پروژه	درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها			
		کمتر از ۲۰ درصد	بین ۲۰ تا ۴۰ درصد	بین ۴۰ تا ۶۰ درصد	۸۰ درصد و بیشتر
باخرز	۸۸	۱۹	۳۱	۲۲	۸
بجستان	۱۰۰	۱۶	۴۶	۲۴	۵
بردسکن	۱۱۱	۱۲	۴۳	۳۷	۶
بینالود	۱۱۱	۲۸	۳۶	۳۳	۶
تایباد	۱۱۵	۱۹	۴۹	۲۴	۱۰
تربت جام	۱۵۷	۳۰	۵۳	۳۰	۲۲
تربت حیدریه	۱۷۵	۳۵	۵۹	۴۲	۲۰
جغتای	۱۲۶	۲۱	۳۸	۴۸	۱۲
جوین	۱۰۶	۱۸	۳۸	۳۰	۱۴
چناران	۱۶۴	۲۶	۵۳	۴۲	۱۹
خلیل‌آباد	۸۷	۱۷	۳۰	۲۶	۱۱
خواف	۱۳۲	۳۱	۴۹	۲۷	۱۴
خوشاب	۹۵	۱۸	۴۲	۲۳	۷
داورزن	۸۶	۱۱	۳۴	۲۷	۸
درگز	۱۶۹	۲۱	۶۳	۴۸	۲۲
رشتخوار	۹۱	۱۸	۳۶	۲۱	۷
زاوه	۹۳	۱۷	۴۱	۱۹	۶
سبزوار	۲۰۴	۳۶	۶۰	۵۴	۳۱
سرخس	۱۶۷	۲۳	۵۹	۳۸	۲۳
صالح‌آباد	۸۲	۴۲	۱۴	۱۶	۵
فریمان	۱۳۴	۲۳	۵۰	۲۷	۲۱
فیروزه	۹۸	۲۳	۳۵	۱۷	۱۶
قوچان	۱۷۲	۳۵	۵۸	۳۵	۲۲
کاشمر	۱۳۰	۲۶	۴۶	۳۳	۱۶
کلات	۱۷۴	۲۰	۵۶	۶۴	۱۴
گناباد	۱۶۳	۳۰	۵۵	۴۸	۱۰
مشهد	۶۱۱	۸۸	۱۵۷	۱۷۵	۱۰۸
مه‌ولایت	۹۱	۱۳	۴۰	۲۴	۷
نیشابور	۲۴۲	۴۵	۶۱	۷۴	۳۰
سطح استان	۱۸	۳	۲	۶	۴
کل استان	۴.۲۹۲	۷۶۴	۱.۴۳۴	۱.۱۳۴	۵۱۵
					۴۴۵

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

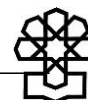
در جدول زیر، وضعیت عمر پروژه‌های عمرانی شهرستان‌های استان، مورد بررسی قرار گرفته است. براساس اطلاعات مندرج در این جدول، بیشترین تعداد پروژه‌های با عمر کمتر از پنج سال، به پروژه‌های «مشهد»، «نیشابور»

و «سبزوار» مربوط است. همچنین شهرستان‌های «مشهد»، «گناباد» و «نیشابور» و پروژه‌های «سطح استان»، به‌عنوان شهرستان‌های دارای بیشترین پروژه‌های عمرانی با عمر طولانی (بیشتر از ۲۰ سال) به‌شمار می‌روند:

جدول ۸. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شهرستان‌های استان خراسان رضوی برحسب عمر پروژه

شهرستان	تعداد پروژه	عمر پروژه‌ها در سال ۱۳۹۸			
		کمتر از ۵ سال	۵ تا ۱۰ سال	۱۵ تا ۲۰ سال	۲۰ سال و بیشتر
باخرز	۸۸	۷۰	۱۳	۵	۰
بجستان	۱۰۰	۸۴	۱۰	۳	۰
بردسکن	۱۱۱	۹۱	۱۵	۳	۰
بینالود	۱۱۱	۹۲	۱۰	۶	۱
تایباد	۱۱۵	۸۹	۱۵	۷	۰
تربت جام	۱۵۷	۱۱۶	۱۸	۱۳	۱۰
تربت حیدریه	۱۷۵	۱۴۱	۱۷	۹	۷
جغتای	۱۲۶	۹۸	۱۹	۷	۱
جوین	۱۰۶	۸۷	۱۳	۶	۰
چناران	۱۶۴	۱۳۲	۱۴	۱۱	۶
خلیل‌آباد	۸۷	۸۰	۴	۳	۰
خواف	۱۳۲	۹۶	۱۹	۱۱	۵
خوشاب	۹۵	۷۸	۱۱	۴	۲
داورزن	۸۶	۷۱	۹	۳	۰
درگز	۱۶۹	۱۲۴	۲۴	۱۲	۹
رشتخوار	۹۱	۷۹	۷	۴	۱
زاوه	۹۳	۷۱	۱۰	۱۰	۱
سبزوار	۲۰۴	۱۴۷	۳۳	۱۴	۱۰
سرخس	۱۶۷	۱۳۳	۱۷	۱۲	۴
صالح‌آباد	۸۲	۶۹	۵	۲	۶
فریمان	۱۳۴	۱۰۸	۱۵	۷	۴
فیروزه	۹۸	۸۳	۱۰	۳	۲
قوچان	۱۷۲	۱۱۴	۳۲	۲۳	۳
کاشمر	۱۳۰	۱۰۲	۱۵	۱۰	۳
کلات	۱۷۴	۱۲۱	۳۲	۱۱	۹
گناباد	۱۶۳	۱۲۲	۲۲	۸	۸
مشهد	۶۱۱	۴۴۱	۱۰۱	۴۲	۲۰
مه‌ولایت	۹۱	۸۰	۵	۶	۰
نیشابور	۲۴۲	۱۸۱	۳۸	۱۵	۶
سطح استان	۱۸	۱۰	۱	۴	۱
کل استان	۴۰۲۹۲	۳۰۳۱۰	۵۵۴	۲۷۴	۱۳۲
					۲۲

مأخذ: همان.

۲-۳. ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی^۱

یکی از معضلات پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در کشور، طولانی شدن عمر پروژه‌ها و عدم حصول نتایج مورد انتظار از طرح‌های عمرانی در یک بازه زمانی منطقی، به‌رغم صرف منابع قابل‌توجه است. مدت زمان طولانی اجرای برخی طرح‌های عمرانی، علاوه بر هدردهی منابع سرمایه‌ای کشور، آثاری بر میزان برنامه‌پذیری فرایند توسعه اقتصادی کشور برجای خواهد گذاشت. به‌عبارت‌دیگر، طولانی شدن عمر پروژه‌های عمرانی یک استان به این معناست که بخشی از برنامه‌های عمران و توسعه استان بر موضوع‌هایی متمرکز است که سال‌ها پیش برنامه‌ریزی شده‌اند. بنابراین نوعی وابستگی به مسیر طی شده در تخصیص منابع مالی مشاهده می‌شود و بخش قابل‌ملاحظه‌ای از منابع عمرانی استان، بدون توجه به اصول و مبانی آمایش سرزمین و نیازها و مقتضیات روز استان صرف پروژه‌هایی می‌شود که گاه بیش از یک دهه پیش برنامه‌ریزی و آغاز شده‌اند.

ازاین‌رو، در بررسی و تحلیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان، ارزیابی عمر طرح‌ها متناسب با درصد تخصیص اعتبار مورد نیاز طرح، به‌منظور ایجاد «مبنای مناسبی برای تصمیم‌گیری» درخصوص طرح‌های یادشده حائز اهمیت است. لذا در این بخش از مطالعه، پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی در قالب یک تحلیل دوبعدی مبتنی بر طول عمر و درصد تخصیص اعتبار، مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند. نتایج این ارزیابی می‌تواند حائز نکات بااهمیتی درخصوص اولویت‌بندی طرح‌های عمرانی استان و تصمیم‌گیری برای آینده آنها باشد.

در این راستا، با ارزیابی دو بعدی پروژه‌های عمرانی استان خراسان رضوی، می‌توان این پروژه‌ها را در پنج طبقه کلی جای داد که تصمیم‌گیری و نحوه عمل درخصوص پروژه‌های هر طبقه می‌تواند متفاوت باشد. پنج طبقه یادشده به‌ترتیب اولویت برای تصمیم‌گیری و اقدام برمبنای تحلیل طول عمر - درصد تخصیص، به‌شرح زیر است:

• **پروژه‌های با طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)**

این پروژه‌ها بیشترین اثر مخرب را بر فرایند برنامه‌ریزی توسعه دارند زیرا مدت زمان طولانی از آغاز اجرای آنها گذشته است و با توجه به پیشرفت اندک، نمی‌توان چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور بود. بنابراین پروژه‌های یادشده در اولویت تصمیم‌گیری و تعیین تکلیف قرار دارند. در این راستا ضروری است ضمن نظارت و بررسی دقیق این گروه از پروژه‌ها و آسیب‌شناسی علل تأخیر، درخصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه تصمیم‌گیری شود.

• **پروژه‌های با طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)**

پروژه‌های با طول عمر متوسط و بیشتر و تخصیص اعتبار بالا با توجه به مدت طولانی فرایند اجرایی آنها در اولویت بعدی قرار دارند. درخصوص این پروژه‌ها به‌دلیل تخصیص بخش چشمگیری از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نیست. ازاین‌رو پیشنهاد می‌شود پس از نظارت و بررسی دقیق پروژه و آسیب‌شناسی علل تأخیر، درخصوص اتمام یا اصلاح پروژه در بازه زمانی بسیار کوتاه تصمیم فوری اتخاذ شود.

۱. اگرچه بخشی از پروژه‌های مورد بررسی در طبقه طرح‌های مستمر قرار می‌گیرند، اما به‌نظر می‌رسد مستمر بودن طرح‌ها از ضرورت نظارت بر نحوه تخصیص منابع نخواهد کاست. بنابراین در این قسمت از مطالعه همه پروژه‌ها اعم از مستمر و غیرمستمر مورد توجه و واکاوی قرار گرفته است.

بدیهی است همه تحلیل‌های ارائه شده درخصوص عمر پروژه از منظر بودجه است و با طول عمر سازه‌های عمرانی ارتباطی ندارد.

• پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)
این گروه از پروژه‌ها در ظاهر از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردارند، زیرا در یک بازه زمانی اندک، بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز آنها تخصیص داده شده است. بنابراین مهم‌ترین اقدام درخصوص این گروه، تخصیص اعتبار باقی‌مانده و اتمام پروژه است.

• پروژه‌های با طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)
این گروه از پروژه‌ها، شرایط بینابینی نسبت به دو گروه نخست دارند اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها از منظر عمر و درصد تخصیص، در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند. لذا نظارت و بررسی دقیق پروژه‌ها، آسیب‌شناسی علل تأخیر برای پروژه‌های قدیمی‌تر و تصمیم‌گیری درخصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه، مهم‌ترین اقدام‌های مورد نیاز برای آنها محسوب می‌شود.

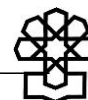
• پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)
طول عمر این پروژه‌ها به گونه‌ای است که هنوز انحراف جدی درخصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است؛ اگرچه درصد تخصیص پایین بخشی از پروژه‌های این گروه، می‌تواند در سال‌های آتی نگران‌کننده باشد. بنابراین پیشنهاد می‌شود درخصوص پروژه‌های عمرانی گروه پنجم، نظارت جدی با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی صورت پذیرد.^۱
بر این اساس، در نمودار زیر، نحوه طبقه‌بندی پروژه‌های عمرانی استان خراسان رضوی و اقدام‌های مورد نیاز درخصوص هر طبقه، به تصویر کشیده شده است:

نمودار ۱۶. طبقه‌بندی پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی و اقدام‌های مورد نیاز هر طبقه

مأخذ: نتایج تحقیق.

۱. اولویت‌بندی و اقدام‌های پیشنهادی در این دسته‌بندی، صرفاً بر مبنای دو شاخص عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه صورت پذیرفته تا تصویری کلی از وضعیت پروژه‌های استان و اقدامات احتمالی مورد نیاز به دست آید. بدیهی است تصمیم‌گیری نهایی درخصوص سرانجام پروژه‌های یادشده، منوط به بررسی دقیق آنها و مشاوره با دست‌اندرکاران هر پروژه و متخصصان امر است.

با عنایت به مطالب فوق الذکر، در جدول زیر، طبقه‌بندی پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی در قالب ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار و تعداد پروژه‌های مربوط به هر طبقه نشان داده شده است:

جدول ۹. ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی

(تعداد پروژه)

عمر پروژه	کمتر از ۵ سال	بین ۵ تا ۱۰ سال	بین ۱۰ تا ۱۵ سال	بین ۱۵ تا ۲۰ سال	۲۰ سال و بیشتر
درصد تخصیص اعتبار	کمتر از ۲۰ درصد	بین ۲۰ تا ۴۰ درصد	بین ۴۰ تا ۶۰ درصد	بین ۶۰ تا ۸۰ درصد	۸۰ درصد و بیشتر
۱	۶۰۱	۷۴	۵۸	۳۰	۱
۱۲۷۹	۸۹	۴۶	۱۹	۱	
۹۷۴	۱۱۰	۳۳	۱۴	۳	
۳۱۵	۱۲۱	۵۲	۲۳	۴	
۱۴۱	۱۶۰	۸۵	۴۶	۱۳	

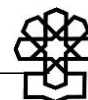
مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

با توجه به اطلاعات مندرج در جدول فوق، ملاحظه می‌شود ۵۱ پروژه عمرانی استان خراسان رضوی در گروه پروژه‌های «عمر بالا و تخصیص اندک» قرار دارند که تعیین تکلیف آنها باید در اولویت نخست تصمیم‌گیران و سیاستگذاران استان قرار گیرد. ۵۱ پروژه یادشده به شرح جدول زیر است:

جدول ۱۰. پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی با عمر بالا و تخصیص اندک

عنوان فصل	عنوان پروژه	درصد تخصیص اعتبار	عمر پروژه در سال ۱۳۹۸	اعتبارات اختصاص یافته	کل اعتبار پروژه	شهرستان
فصل منابع آب	تکمیل و تجهیز شبکه‌های اندازه‌گیری آب‌های سطحی و زیرزمینی	۳۰/۷	۵۸	۹۰.۲۱۳	۲۹۴.۲۷۳	سطح استان
فصل حمل و نقل	احداث و آسفالت راه سیج	۱۷/۷	۲۲	۲۵.۱۷۸	۱۴۲.۲۵۵	مشهد
فصل حمل و نقل	احداث و آسفالت راه روستایی انداد-امرودک	۲۹/۸	۱۹	۲۰.۰۹۷	۶۷.۵۲۲	مشهد
فصل حمل و نقل	احداث و آسفالت جفتای-دستوران-منیدر	۱۸/۴	۱۹	۳۸.۹۱۸	۲۱۱.۹۱۲	جفتای
فصل آب و فاضلاب	مجتمع آبرسانی روستایی امام علی (ع)-گوچگی-بهار	۸/۰	۱۹	۲۸.۰۰۷	۳۵۰.۹۸۰	مشهد
فصل آب و فاضلاب	تأمین آب شرب روستایی خیرآباد خواف	۲۶/۸	۱۹	۱۳.۴۷۰	۵۰.۲۲۷	خواف
فصل آب و فاضلاب	تأمین آب آشامیدنی روستایی ناظرآباد	۱۴/۸	۱۹	۱۰.۲۷۲	۶۹.۵۳۵	مشهد
فصل آب و فاضلاب	تأمین آب آشامیدنی روستایی ماراندیز	۱۳/۳	۱۹	۲.۵۷۲	۱۹.۳۷۳	بجستان
فصل آب و فاضلاب	تأمین آب آشامیدنی روستایی رادکان-قیاس‌آباد	۷/۹	۱۹	۵.۳۶۰	۶۷.۴۷۰	چناران
فصل آب و فاضلاب	تأمین آب شرب روستایی زین‌آباد	۱۰/۸	۱۹	۸.۲۰۲	۷۵.۷۴۳	بجستان
فصل آب و فاضلاب	مجتمع آبرسانی روستایی استای سفلی	۲۴/۳	۱۹	۲۶.۱۷۱	۱۰۷.۶۰۶	صالح‌آباد
فصل آب و فاضلاب	تأمین آب آشامیدنی روستایی گرو	۲۲/۳	۱۹	۵.۵۲۷	۲۴.۸۲۶	کلات
فصل آب و فاضلاب	تأمین آب آشامیدنی روستایی حمام قلعه	۲۳/۷	۱۹	۱.۵۰۲	۶.۳۵۰	کلات
فصل حمل و نقل	احداث و آسفالت راه حسن‌آباد-فدیشه-ده حسینی-حصار سرخ	۳۷/۸	۱۸	۳۹.۴۷۷	۱۰۴.۴۹۹	نیشابور

عنوان فصل	عنوان پروژه	درصد تخصیص اعتبار	عمر پروژه در سال ۱۳۹۸	اعتبارات اختصاص یافته	کل اعتبار پروژه	شهرستان
فصل حمل و نقل	احداث و آسفالت راه خادمانلو-کپکان-حصار (حوزه شهرستان)	۱۲/۶	۱۸	۳۸.۷۴۱	۳۰۷.۶۲۴	درگز
فصل حمل و نقل	بهسازی محور امامقلی درگز-لطف آباد	۳۹/۶	۱۸	۱۴۱.۳۸۸	۳۵۶.۶۰۴	درگز
فصل حمل و نقل	احداث محور تربت حیدریه - کدکن	۳۸/۵	۱۸	۱۰۲.۶۳۱	۲۶۶.۶۸۸	تربت حیدریه
فصل آب و فاضلاب	مجتمع آبرسانی روستایی چاه سالار (شامکان سبزوار)	۱۴/۳	۱۸	۳۹.۳۴۷	۲۷۴.۹۰۰	سبزوار
فصل آب و فاضلاب	مجتمع آبرسانی روستایی فیض آباد	۹/۶	۱۸	۲۸.۰۱۳	۲۹۰.۹۶۵	فریمان
فصل آب و فاضلاب	مجتمع آبرسانی روستایی التاتو-چهاربست-باغ عباس	۱۴/۲	۱۸	۲۵.۸۲۳	۱۸۲.۲۰۱	فریمان
فصل آب و فاضلاب	تأمین آب آشامیدنی روستایی زنگلانلو	۱۲/۸	۱۸	۱.۴۹۵	۱۱.۶۴۲	درگز
فصل آب و فاضلاب	تأمین آب آشامیدنی روستایی سرخسرا-سمنگان	۱۵/۴	۱۸	۱۰.۱۰۳	۶۵.۵۳۱	تایباد
فصل آب و فاضلاب	تأمین آب آشامیدنی روستایی نوده ارباب	۱۲/۴	۱۸	۱۱.۰۳۱	۸۹.۱۰۰	خوشاب
فصل آب و فاضلاب	تأمین آب شرب و آبرسانی قاسم آباد-پیوه ژن	۲۸/۳	۱۸	۱۱.۹۶۶	۴۲.۲۹۹	مشهد
فصل آب و فاضلاب	تأمین آب شرب روستایی کته شمشیر	۷/۰	۱۸	۵.۱۱۷	۷۳.۲۰۰	فریمان
فصل آب و فاضلاب	مجتمع آبرسانی روستایی نوری (نسر)	۱۵/۷	۱۸	۲۲.۱۵۱	۱۴۰.۶۵۷	تربت حیدریه
فصل آب و فاضلاب	تأمین آب آشامیدنی روستایی بهمین جان سفلی	۱۲/۲	۱۸	۱۰.۴۲۳	۸۵.۵۳۸	چناران
فصل حمل و نقل	احداث و آسفالت راه روستایی گرازی به سمت کلاته‌ها	۱۴/۸	۱۷	۱۵.۶۴۳	۱۰۵.۹۶۰	خواف
فصل آب و فاضلاب	مجتمع آبرسانی روستایی آزاده	۹/۷	۱۷	۲۲.۸۴۸	۲۳۴.۸۲۰	صالح آباد
فصل آب و فاضلاب	تأمین آب آشامیدنی روستایی انداد	۳۷/۸	۱۷	۱۰.۹۴۸	۲۸.۹۳۴	مشهد
فصل آب و فاضلاب	تأمین آب آشامیدنی روستایی سرغایه	۹/۴	۱۷	۴۰.۷۶	۴۳.۴۹۹	مشهد
فصل فرهنگ و هنر	تکمیل کانون هنر و اندیشه	۳۸/۳	۱۷	۱۴.۸۲۵	۳۸.۷۰۹	تربت جام
فصل گردشگری	ایجاد زیرساخت‌ها در منطقه گردشگری پارک ملی تندوره	۳۴/۲	۱۷	۳۲.۹۱۲	۹۶.۳۰۷	درگز
فصل آب و فاضلاب	مجتمع آبرسانی روستایی موسی آباد	۱۸/۱	۱۶	۳۹.۴۲۱	۲۱۸.۰۸۱	تربت جام
فصل آب و فاضلاب	مجتمع آبرسانی روستایی اردنچ	۶/۸	۱۶	۶.۰۴۷	۸۹.۳۰۰	خوشاب
فصل آب و فاضلاب	مجتمع آبرسانی روستایی سیدالشهدا-بزنگان	۳۵/۵	۱۶	۳۹.۱۵۵	۱۱۰.۴۴۸	سرخس
فصل آب و فاضلاب	مجتمع آبرسانی روستایی روشن‌آوند-حاجی آباد	۸/۴	۱۶	۶.۷۱۳	۷۹.۶۸۵	گناباد
فصل آب و فاضلاب	تأمین آب شرب روستایی کهنه فرود	۳۴/۸	۱۶	۸.۵۳۰	۲۴.۵۱۶	قوچان
فصل حمایتی	احداث ساختمان و تأسیسات اردوگاه چناران- مرحله اول (۳۸۰۰ نفره)	۵/۲	۱۶	۸۴.۶۱۶	۱.۶۳۸.۹۲۶	چناران
فصل حمل و نقل	احداث و آسفالت راه کلاته پایه	۳۹/۳	۱۵	۲۳.۶۹۴	۶۰.۲۴۷	چناران
فصل کشاورزی و منابع طبیعی	تکمیل ایستگاه دامپروری سرخس	۳۹/۰	۱۵	۱۴.۱۵۱	۳۶.۲۵۱	سرخس
فصل آب و فاضلاب	مجتمع آبرسانی روستایی حاجی آباد تربت جام	۱۳/۸	۱۵	۱۷.۸۰۷	۱۲۹.۴۸۰	صالح آباد
فصل آب و فاضلاب	مجتمع آبرسانی کال زرکش-کلاته تیموری-خین چماقی	۳۰/۵	۱۵	۲۸.۹۷۴	۹۴.۹۷۸	مشهد
فصل آب و فاضلاب	تأمین آب آشامیدنی روستایی چهچه-سرچنگل-تقی آباد	۱۵/۲	۱۵	۲.۱۲۰	۱۳.۹۴۲	کلات
فصل آب و فاضلاب	تأمین آب آشامیدنی روستایی شفیع	۳/۵	۱۵	۲.۶۴۶	۷۵.۴۵۰	قوچان
فصل آب و فاضلاب	مجتمع آبرسانی صیاد شیرازی - حسن آباد	۱۲/۷	۱۵	۱۱.۹۷۵	۹۳.۹۴۰	درگز
فصل آب و فاضلاب	تأمین آب آشامیدنی روستایی نغندر	۵/۸	۱۵	۴.۸۵۷	۸۳.۶۲۶	بینالود

عنوان فصل	عنوان پروژه	درصد تخصیص اعتبار	عمر پروژه در سال ۱۳۹۸	اعتبارات اختصاص یافته	کل اعتبار پروژه	شهرستان
فصل آب و فاضلاب	مجتمع آبرسانی روستایی استاد	۱۷/۶	۱۵	۵.۶۴۵	۳۲.۰۰۵	گناباد
فصل آب و فاضلاب	تأمین آب آشامیدنی روستایی زاوه - صبی	۱۹/۵	۱۵	۸.۰۵۹	۴۱.۳۱۵	زاوه
فصل آب و فاضلاب	مجتمع آبرسانی روستایی گلزار	۳۰/۲	۱۵	۵۷.۷۸۰	۱۹۱.۶۰۰	سرخس
فصل منابع آب	مطالعه و اجرای پروژه تعادل بخشی منابع آب زیرزمینی استان	۳۶/۴	۱۵	۶۸۷.۴۹۲	۱.۸۸۶.۷۴۲	سطح استان

مأخذ: همان.

همچنین در جدول زیر، شمایی کلی درخصوص وضعیت پروژههای تملک داراییهای سرمایه‌ای استان خراسان رضوی برمبنای اولویت‌بندی صورت گرفته در قالب ماتریس عمر - تخصیص ارائه شده است:

جدول ۱۱. وضعیت کلی پروژههای تملک داراییهای سرمایه‌ای استان خراسان رضوی

برمبنای اولویت‌بندی ماتریس عمر - تخصیص (میلیون ریال / درصد)

اولویت برحسب ماتریس عمر - تخصیص	تعداد پروژهها	مجموع اعتبارات اختصاص یافته به پروژهها	کل اعتبار پروژهها	برآورد اعتبار باقی مانده	درصد تخصیص اعتبار پروژهها
اولویت ۱	۵۱	۱.۹۱۴.۱۳۱	۹.۲۲۸.۲۷۹	۷.۳۱۴.۱۴۹	۲۰/۷
اولویت ۲	۱۴۴	۹.۸۷۸.۴۴۱	۱۰.۶۱۶.۷۵۱	۷۳۸.۳۱۱	۹۳/۰
اولویت ۳	۳۰۱	۲.۷۳۵.۹۹۵	۳.۰۳۰.۹۳۶	۲۹۴.۹۴۱	۹۰/۳
اولویت ۴	۲۳۳	۹.۹۶۳.۲۵۰	۳۷.۸۲۵.۴۶۳	۲۷.۸۶۲.۲۱۳	۲۶/۳
اولویت ۵	۳.۵۶۳	۱۴.۹۰۳.۰۱۰	۴۳.۱۲۴.۴۴۸	۲۸.۲۲۱.۴۳۸	۳۴/۶

مأخذ: همان.

براساس اطلاعات مندرج در جدول فوق، برای ۵۱ پروژه مربوط به اولویت ۱، مجموعاً حدود ۹۲۳ میلیارد تومان اعتبار در نظر گرفته شده که با وجود عمر بالای پروژههای این گروه، صرفاً ۲۰/۷ درصد اعتبار پیش‌بینی شده (بالغ بر ۱۹۱ میلیارد تومان) تخصیص اعتبار صورت پذیرفته است. پروژههای اولویت ۲ و ۳ به ترتیب با درصد تخصیص ۹۳ و ۹۰/۳ درصد، محتمل‌ترین پروژهها برای اتمام فوری‌اند که اعتبار باقی مانده آنها مجموعاً ۱۰۳ میلیارد تومان برآورد شده است. ازسوی دیگر، پروژههای اولویت ۴ و ۵ که درمجموع ۷۸ درصد کل اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژههای عمرانی استان را دربرمی‌گیرند، از منظر تخصیص اعتبار، شرایط چندان قابل قبولی را تجربه نکرده‌اند و به ترتیب ۲۶/۳ و ۳۴/۶ درصد تخصیص اعتبار داشته‌اند.

۴-۲. ارزیابی اندازه پروژههای تملک داراییهای سرمایه‌ای استان خراسان رضوی برحسب اعتبار پروژه

به‌منظور ارزیابی اندازه پروژههای تملک داراییهای سرمایه‌ای استان خراسان رضوی، پس از بررسی کل اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از پروژههای یادشده و با توجه به بازه گسترده اعتبار پروژهها که از ۵ میلیون تومان تا بیش از یک هزار میلیارد تومان^۱ متغیر است، نسبت به طبقه‌بندی آنها در قالب پنج دسته به شرح زیر، اقدام شده است:

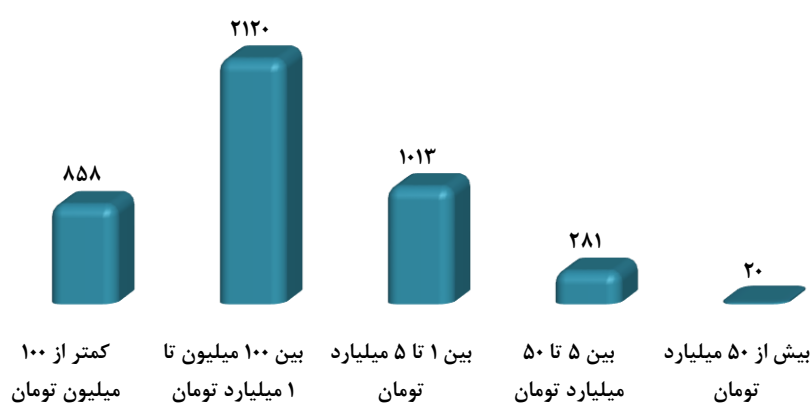
- پروژههای بسیار کوچک: کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار،

۱. پروژه احداث تصفیه‌خانه‌های تیموروخین عرب مشهد.

- پروژه‌های کوچک: بین ۱۰۰ میلیون تا ۱ میلیارد تومان اعتبار،
- پروژه‌های متوسط: بین ۱ تا ۵ میلیارد تومان اعتبار،
- پروژه‌های بزرگ: بین ۵ تا ۵۰ میلیارد تومان اعتبار،
- پروژه‌های بسیار بزرگ: بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار.

بر این اساس در نمودار زیر، تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی برحسب اندازه پروژه‌ها (اعتبار پیش‌بینی‌شده برای پروژه) ارائه شده است:

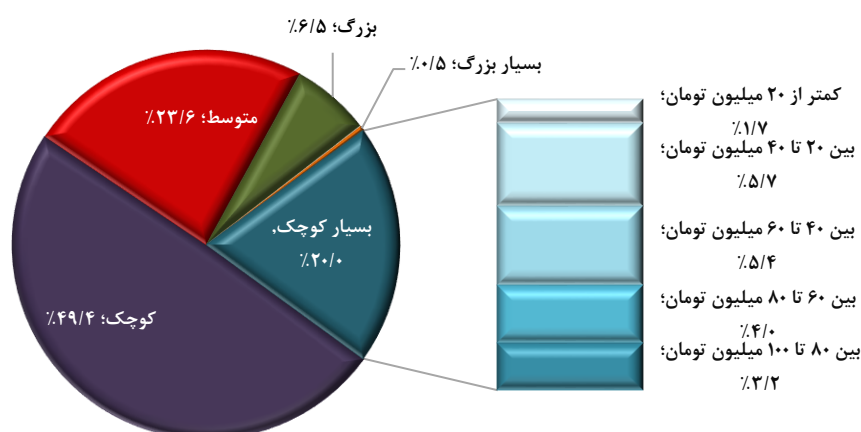
نمودار ۱۷. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی برحسب اندازه پروژه

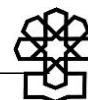
مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

همچنین در نمودار زیر، توزیع پروژه‌های عمرانی استان خراسان رضوی برحسب اندازه پروژه‌ها به تصویر کشیده شده است:

نمودار ۱۸. توزیع پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی برحسب اندازه پروژه‌ها

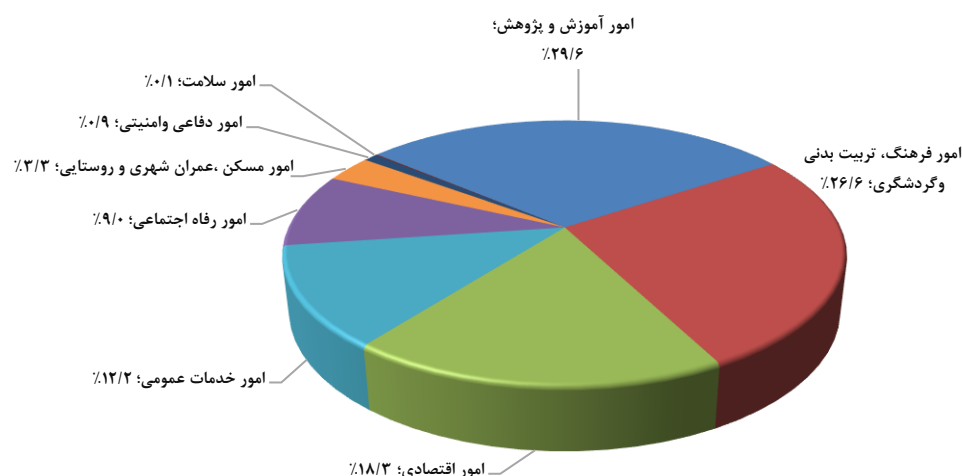
مأخذ: همان.

به این ترتیب ملاحظه می‌شود پروژه‌های کوچک (بین ۱۰۰ میلیون تا ۱ میلیارد تومان اعتبار)، با اختصاص ۴۹/۴ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان خراسان رضوی، از بیشترین فراوانی برخوردارند. همچنین پروژه‌های متوسط (۱ تا ۵ میلیارد تومان اعتبار) و پروژه‌های بسیار کوچک (کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار)، به ترتیب با ۱۰۱۳ پروژه (۲۳/۶ درصد سهم) و ۸۵۸ پروژه (۲۰ درصد سهم)، در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شایان ذکر است، اندازه ۲۸۱ پروژه استان خراسان رضوی (۶/۵ درصد کل پروژه‌های استان)، بزرگ و اعتبار پیش‌بینی شده برای آنها، بین ۵ تا ۵۰ میلیارد تومان است و از سوی دیگر، ۲۰ پروژه در اندازه بسیار بزرگ برنامه‌ریزی شده‌اند و برای آنها بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار در نظر گرفته شده است. نمودار زیر، سهم امور مختلف از پروژه‌های بسیار کوچک را نشان می‌دهد:

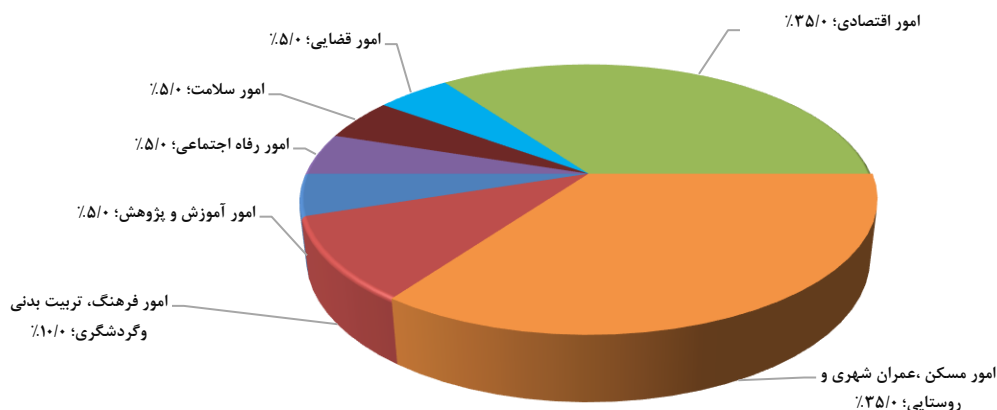
نمودار ۱۹. توزیع پروژه‌های بسیار کوچک (کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار) برحسب امور

مأخذ: همان.

همان گونه که در نمودار مشخص است، بیشترین سهم از پروژه‌های عمرانی بسیار کوچک در استان خراسان رضوی، مربوط به «امور آموزش و پژوهش» است. همچنین «امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری» و «امور اقتصادی» در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند. در نمودار زیر سهم امور مختلف از ۲۰ پروژه عمرانی بسیار بزرگ استان (بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار)، نشان داده شده است:

نمودار ۲۰. توزیع پروژه‌های بسیار بزرگ (بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار) بر حسب امور

مأخذ: همان.

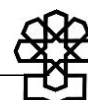
نمودار فوق نشان می‌دهد بیشترین سهم از پروژه‌های بسیار بزرگ به «امور اقتصادی» اختصاص یافته است و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» و «امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری» در رتبه‌های بعدی قرار دارند. در جدول زیر، وضعیت پروژه‌های عمرانی استان خراسان رضوی به صورت هم‌زمان بر حسب اندازه پروژه و اولویت‌بندی ماتریس عمر- تخصیص، مورد بررسی قرار گرفته است:

جدول ۱۲. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی بر حسب اندازه و اولویت

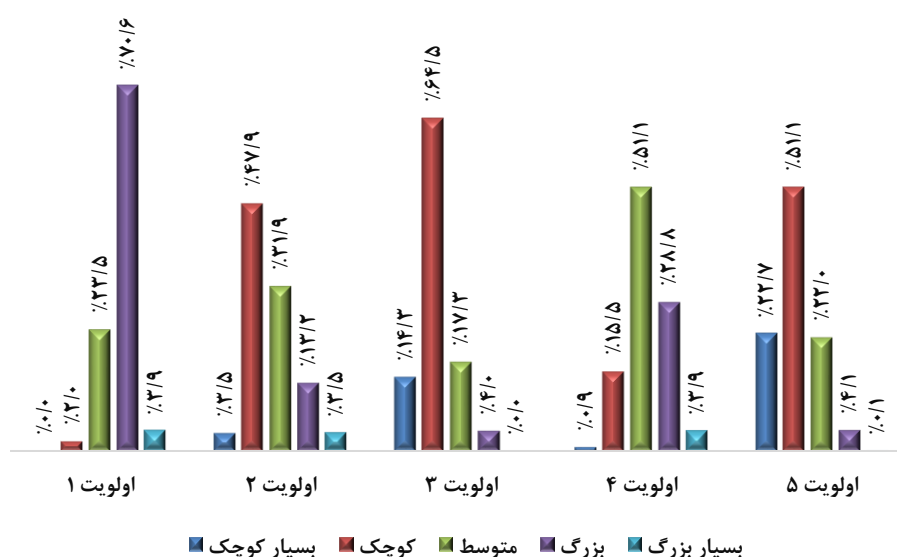
اولویت پروژه	اولویت ۱	اولویت ۲	اولویت ۳	اولویت ۴	اولویت ۵	جمع
اندازه پروژه						
بسیار کوچک	۰	۵	۴۳	۲	۸۰۸	۸۵۸
کوچک	۱	۶۹	۱۹۴	۳۶	۱۸۲۰	۲۰۱۲۰
متوسط	۱۲	۴۶	۵۲	۱۱۹	۷۸۴	۱۰۱۳
بزرگ	۳۶	۱۹	۱۲	۶۷	۱۴۷	۲۸۱
بسیار بزرگ	۲	۵	۰	۹	۴	۲۰
جمع	۵۱	۱۴۴	۳۰۱	۲۳۳	۳۰۵۶۳	۴۰۲۹۲

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

با استفاده از اطلاعات مندرج در جدول فوق، در نمودار زیر توزیع پروژه‌های عمرانی استان خراسان رضوی، بر حسب اندازه پروژه‌ها و اولویت‌بندی ماتریس عمر- تخصیص، نشان داده شده است:

نمودار ۲۱. توزیع پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی برحسب اندازه و اولویت

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

همان‌گونه که ملاحظه می‌شود، ۵۱ پروژه‌ای که به دلیل طول عمر زیاد و درصد تخصیص اندک در اولویت اول تعیین تکلیف قرار گرفته‌اند، از نظر اندازه عموماً در زمره پروژه‌های «بزرگ» قرار دارند و اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از آنها بین ۵ تا ۵۰ میلیارد تومان است. پروژه‌های اولویت دوم که ضمن دارا بودن عمر طولانی از درصد تخصیص بالایی نیز برخوردارند و لذا تصمیم درخصوص اتمام فوری آنها محتمل‌تر است، عمدتاً در گروه پروژه‌های «کوچک» و «متوسط» قرار دارند. پروژه‌های اولویت سوم (عمر اندک و تخصیص بالا) عمدتاً «کوچک» هستند.

ازسوی دیگر، حدود ۸۰ درصد از پروژه‌های اولویت ۴ (طول عمر متوسط/زیاد و تخصیص اندک/متوسط) که طی سال‌های آتی، در صورت عدم پیشرفت قابل ملاحظه و افزایش طول عمر، قابلیت انتقال به ناحیه مربوط به پروژه‌های اولویت ۱ را دارند، در زمره پروژه‌های «متوسط» و «بزرگ» قرار می‌گیرند و اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از آنها بین ۱ تا ۵۰ میلیارد تومان است.

شایان ذکر است حدود ۷۴ درصد از پروژه‌های اولویت ۵ (عمر اندک و تخصیص اندک/متوسط) که بیش از ۸۳ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان خراسان رضوی را دربرمی‌گیرند و عملیات اجرایی آنها طی یک دهه اخیر آغاز شده است، از نظر اندازه در زمره پروژه‌های «بسیار کوچک» و «کوچک» قرار گرفته‌اند. اندازه ۲۲ درصد دیگر این گروه از پروژه‌ها، «متوسط» بوده است. ازاین‌رو سهمی کمتر از ۵ درصد پروژه‌های عمرانی یادشده به پروژه‌های «بزرگ» (۴/۱ درصد) و «خیلی بزرگ» (۰/۱ درصد) اختصاص یافته است.

جمع‌بندی و پیشنهادها

بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی حاکی از آن است که در سال ۱۳۹۸، تعداد ۴۲۹۲ پروژه فعال در قالب ۴۸۶ طرح عمرانی وجود داشته که قدیمی‌ترین آنها از سال ۱۳۴۱ آغاز شده است. طرح‌های یادشده

در قالب ۱۰ امور، ۳۳ فصل و ۷۷ برنامه مختلف طبقه‌بندی شده‌اند. مجموع اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژه‌های مذکور بالغ بر ۱۰۳.۸ هزار میلیارد ریال است که در مجموع، ۳۷/۹ درصد اعتبارات یادشده (بالغ بر ۳۹ هزار میلیارد ریال) برای اجرای پروژه‌ها تخصیص داده شده است. متوسط عمر پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی در سال ۱۳۹۸، معادل ۴/۲ سال بوده است.

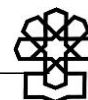
در بررسی موضوعی پروژه‌های عمرانی استان خراسان رضوی، مشخص شد «امور اقتصادی» و «امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری» به‌ترتیب با ۳۳/۱ و ۲۰/۲ درصد سهم، بیشترین سهم از تعداد پروژه‌های استان را به‌خود اختصاص داده‌اند. «امور اقتصادی»، از منظر اعتبارات تخصیص‌داده شده نیز با اختلاف شدیدتری نسبت به سایر امور در رتبه نخست قرار دارند. در این زمینه سهم «امور اقتصادی» از اعتبارات تخصیص یافته استان ۴۴ درصد بوده است. همچنین «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» با سهم ۲۸/۸ درصدی، در رتبه دوم قرار گرفته است.

برمبنای فصول، فصل‌های «کشاورزی و منابع طبیعی»، «توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری» و «حمل‌ونقل» به‌ترتیب با ۱۵/۸، ۱۰/۱ و ۱۰ درصد سهم، بیشترین سهم را از تعداد پروژه‌های استان به‌خود اختصاص داده‌اند. در این راستا، فصل‌های «کشاورزی و منابع طبیعی» و «حمل‌ونقل» ذیل «امور اقتصادی» و فصل «توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری» در زمره «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» طبقه‌بندی شده‌اند. ازسوی دیگر فصول «منابع آب»، «آب و فاضلاب» و «حمل‌ونقل» به‌ترتیب با اختصاص ۲۵، ۲۲/۱ و ۱۰/۱ درصد از اعتبارات تخصیص‌یافته استان، بیشترین سهم را داشته‌اند. از میان فصول مذکور، «منابع آب» و «حمل‌ونقل» در قالب «امور اقتصادی» و «آب و فاضلاب» در قالب «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» می‌باشند.

همچنین از منظر برنامه‌ای، دو برنامه «توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای (فصل حمل‌ونقل - امور اقتصادی)» و «ارائه خدمات آب شهری و روستایی (فصل آب و فاضلاب - امور مسکن، عمران شهری و روستایی)» بیشترین سهم از تعداد پروژه‌ها و دو برنامه «عرضه آب (فصل منابع آب - امور اقتصادی)» و «توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب (فصل آب و فاضلاب - امور مسکن، عمران شهری و روستایی)» بیشترین سهم از اعتبارات تخصیص‌یافته را به‌خود اختصاص داده‌اند. شایان توجه است ۶۵ برنامه عمرانی استان خراسان رضوی به‌رغم دربرگرفتن ۲۵۶۸ پروژه، معادل ۵۹/۸ درصد کل پروژه‌های عمرانی استان، صرفاً ۲۷/۱ درصد از اعتبارات تخصیص‌یافته استان، سهم داشته‌اند. در این زمینه، ۴۷ برنامه از ۶۵ برنامه یادشده، هریک سهمی بسیار اندک و کمتر از ۰/۵ درصد از اعتبارات تخصیص‌یافته استان را جذب کرده‌اند.

نتایج حاصل از بررسی جغرافیایی پروژه‌های عمرانی استان خراسان رضوی در سطح شهرستان‌های استان، حاکی از آن است که شهرستان مشهد به‌عنوان مرکز استان، ضمن برخورداری از سهم ۱۴/۲ درصدی از تعداد پروژه‌های استان، با ۴۶/۹ درصد سهم از اعتبارات تخصیص‌یافته استان، سهم زیادی از منابع عمرانی استان را جذب کرده و به‌این‌ترتیب، عدم تعادل چشمگیری در سطح استان ایجاد کرده است. پس از شهرستان مشهد، سهم ۲۸ شهرستان دیگر استان و پروژه‌های سطح استان (بین‌شهرستانی) تفاوت چندانی با یکدیگر ندارند.

بررسی شاخص درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها در سطح شهرستان‌های استان نشان می‌دهد شهرستان‌های «نیشابور» و «فیروزه»، پروژه‌های «سطح استان» و شهرستان «سرخس»، به‌ترتیب ۵۰/۴، ۴۶/۹، ۴۶/۲ و ۴۵/۸ درصد

از منابع مورد نیاز را جذب کرده‌اند و از این منظر در جایگاه مناسب‌تری قرار دارند. از سوی دیگر، شهرستان‌های «بینالود»، «قوچان»، «گناباد»، «زاول» و «تایباد» با شاخص تخصیص اعتبار کمتر از ۲۵ درصد، شرایط نامطلوب‌تری دارند.

پس از بررسی موضوعی و جغرافیایی پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی، مسئله طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها به صورت هم‌زمان مورد ارزیابی قرار گرفته است. این موضوع از آن جهت اهمیت دارد که طولانی شدن عمر پروژه‌ها و عدم حصول دستاورد قابل‌انکاه به‌رغم صرف زمان و منابع فراوان، به یکی از معضلات جدی طرح‌های عمرانی کشور مبدل شده است. از این رو ایجاد مبنای مناسبی برای قضاوت و تصمیم‌گیری در خصوص نحوه برخورد با طرح‌های عمرانی استان، ضروری به نظر می‌رسد. به‌ویژه آنکه طولانی شدن اجرای برخی طرح‌های عمرانی، علاوه بر هدردهی منابع سرمایه‌ای کشور، آثاری بر میزان برنامه‌پذیری فرایند توسعه اقتصادی کشور برجای خواهد گذاشت.

به عبارت دیگر، طولانی شدن عمر پروژه‌های عمرانی یک استان به این معناست که بخشی از برنامه‌های عمران و توسعه استان متمرکز بر موضوع‌هایی است که سال‌ها پیش برنامه‌ریزی شده‌اند. بنابراین نوعی وابستگی به مسیر طی شده در تخصیص منابع مالی مشاهده می‌شود و بخش چشمگیری از منابع عمرانی استان بدون توجه به اصول و مبانی آمایش سرزمین و نیازها و مقتضیات روز استان صرف پروژه‌هایی می‌شود که مدت‌ها پیش برنامه‌ریزی و آغاز شده‌اند. از این رو، پروژه‌های عمرانی استان خراسان رضوی در قالب ماتریسی تحت عنوان عمر-درصد تخصیص مورد ارزیابی قرار گرفته و در پنج گروه، به شرح جدول زیر طبقه‌بندی شده‌اند:

جدول ۱۳. ارزیابی وضعیت پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

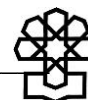
استان خراسان رضوی براساس ماتریس عمر - درصد تخصیص

اولویت	گروه	تعداد پروژه	پیشنهاد نحوه برخورد	توضیحات
۱	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)	۵۱	- نظارت و بررسی دقیق پروژه - آسیب‌شناسی علل تأخیر - تصمیم‌گیری درخصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه	چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور نیست.
۲	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	۱۴۴	- نظارت و بررسی دقیق پروژه - آسیب‌شناسی علل تأخیر - اتمام یا اصلاح پروژه	به دلیل تخصیص بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نیست.
۳	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	۳۰۱	تخصیص اعتبار باقی‌مانده و اتمام پروژه	از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردارند.
۴	طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)	۲۳۳	- نظارت و بررسی دقیق پروژه - آسیب‌شناسی علل تأخیر پروژه‌های قدیمی‌تر - تصمیم‌گیری درخصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه	شرایط بینابینی نسبت به دو اولویت نخست دارند اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها، در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند.
۵	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)	۳۵۶۳	نظارت بر پروژه با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی	هنوز انحراف جدی درخصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است.

مأخذ: نتایج تحقیق.

همچنین ارزیابی «اندازه» پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان رضوی براساس کل اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از پروژه‌ها صورت پذیرفته است. براساس طبقه‌بندی شرح داده شده در متن گزارش، ۲۰ درصد پروژه‌های عمرانی استان خراسان رضوی در زمره پروژه‌های «بسیار کوچک» قرار می‌گیرند. اندازه ۴۹/۴ درصد پروژه‌ها «کوچک» و ۲۳/۶ درصد آنها «متوسط» است و درنهایت، پروژه‌های «بزرگ» و «بسیار بزرگ» به ترتیب ۶/۵ و ۰/۵ درصد از کل پروژه‌های استان را به خود اختصاص داده‌اند.

شایان ذکر است از میان ۵۱ پروژه‌ای که براساس ماتریس عمر-درصد تخصیص، در اولویت اول تعیین تکلیف قرار گرفته‌اند، اندازه ۳۶ پروژه (۷۰/۶ درصد)، «بزرگ» است؛ لذا اعتبار پیش‌بینی شده برای عمده پروژه‌های اولویت اول بین ۵ تا ۵۰ میلیارد تومان است. پروژه‌های اولویت دوم عمدتاً در گروه پروژه‌های «کوچک» و «متوسط» قرار دارند. پروژه‌های اولویت سوم عمدتاً «کوچک» هستند. همچنین حدود ۸۰ درصد از پروژه‌های اولویت ۴ که انتقال آنها به اولویت ۱ طی سال‌های آتی محتمل است در زمره پروژه‌های «متوسط» و «بزرگ» قرار دارند و اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از آنها بین ۱ تا ۵۰ میلیارد تومان است. ۷۳/۸ درصد از پروژه‌های اولویت ۵ که بالغ بر ۸۳ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان را دربرمی‌گیرند، «بسیار کوچک» یا «کوچک» و ۲۲ درصد دیگر آنها نیز «متوسط» هستند. با توجه به آنکه پروژه‌هایی که عمر آنها کمتر از ۱۰ سال است، بسته به درصد تخصیص اعتبار، در اولویت سوم یا پنجم جای گرفته‌اند، می‌توان گفت بخش عمده پروژه‌های عمرانی استان که طی یک دهه اخیر بارگذاری شده‌اند، از نظر شاخص اندازه «کوچک»، «متوسط» یا «بسیار کوچک» هستند.

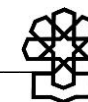

پیوست ۱

براساس مستندات ارائه شده توسط معاونت امور استان‌های سازمان برنامه و بودجه، منابع اعتباری استانی می‌تواند از سرفصل‌های زیر تأمین شود:

- اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی،
- مجموع ۳ درصد درآمد حاصل از صادرات نفت خام و گاز طبیعی،
- مصوبات خاص استان‌ها،
- اعتبارات ۲۷ درصد ارزش افزوده،
- اعتبارات موضوع ماده (۲۳) قانون نحوه رسیدگی به تخلفات و اخذ جرائم رانندگی،
- حوادث غیرمترقبه ماده (۱۰) قانون تنظیم،
- اعتبارات قانون استفاده متوازن در جدول ۹ توازن ملی ابلاغی به استان‌ها،
- اعتبار موضوع بازپرداخت فروش اموال منقول و غیرمنقول دولتی،
- اعتبار تعهدات سفرهای رهبر انقلاب اسلامی،
- اعتبار تعهدات سفرهای ریاست‌جمهوری،
- اعتبار موضوع ارتقای درآمدهای استانی،
- اعتبار متمرکز درآمد- هزینه دستگاه‌های اجرایی،
- اعتبارات موضوع ماده (۶۳) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت،
- هزینه‌های پیش‌بینی نشده سرمایه‌ای،
- کمک به هزینه‌های اجتناب‌ناپذیر و ضروری،
- کمک به اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی،
- کمک بلاعوض، یارانه سود و کارمزد وجوه اداره‌شده، تحقیقات، آموزش و نظارت بر اجرای طرح‌های تولیدی و خدماتی آموزش عالی غیرانتفاعی،
- کمک به توسعه زیربنای روستایی، تکمیل مجتمع‌های آبرسانی و زیرساخت‌های نواحی صنعتی و کمک‌های فنی و اعتباری به توسعه اشتغال روستایی،
- کمک به اجرای طرح‌های مشارکت با بخش خصوصی،
- اعتبارات موضوع واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نیمه‌تمام، تکمیل‌شده و آماده بهره‌برداری دولت،
- ایجاد زیرساخت‌های توسعه پایدار شرق و غرب کشور،
- اعتبارات موضوع طرح‌های بیمارستان‌های کشور،
- پرداخت مطالبات مشاوران و پیمانکاران طرح‌های سدها و شبکه‌های آبیاری و زهکشی متوقف شده در حوزه دریایچه ارومیه،

- تسویه بدهی‌های قطعی دولت به اشخاص حقیقی و حقوقی تعاونی و خصوصی و نهادهای غیردولتی از طریق تهاتر بدهی اشخاص یادشده به بانک‌ها،
- تسویه بدهی‌های قطعی شده دولت به اشخاص حقیقی و حقوقی تعاونی و خصوصی،
- تعهدات پرداخت نشده بودجه مصوب سال‌های قبل، موضوع مواد (۶۳) و (۶۴) قانون محاسبات عمومی کشور،
- اعتبارات موضوع فروش سهام، سهم‌الشرکه، اموال دارایی‌ها و حقوق مالی و نیروگاه‌های متعلق به دولت و مؤسسات و شرکت‌های دولتی وابسته و تابعه اوراق مشارکت،
- منابع داخلی شرکت‌های دولتی،
- منابع داخلی شهرداری‌ها،
- تسهیلات وام خارجی،
- تسهیلات وام داخلی،
- خودیاری.

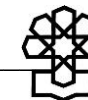
پیوست ۲

۴۵

جدول خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان خراسان رضوی برحسب برنامه (میلیون ریال / درصد)

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۳۰۷۰۰۲۰۰۰	برنامه عرضه آب	۶.۱۱۴.۷۲۳	۱.۱۰۷.۰۰۰	۶۱۵.۴۹۲	۶.۷۳۰.۲۱۵	۱.۲۴۵.۰۱۵	۸.۴۶۶.۷۳۸	۷۹/۵
۱۵۰۳۰۰۲۰۰۰	برنامه توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب	۵.۳۷۳.۷۶۷	۱.۲۳۱.۰۶۱	۶۸۴.۴۷۰	۶.۰۵۸.۲۳۷	۱۸.۷۱۳.۵۵۸	۲۵.۳۱۸.۳۸۶	۲۳/۹
۱۳۰۳۰۱۶۰۰۰	برنامه توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای	۲.۷۹۴.۹۶۶	۱.۹۶۷.۹۰۷	۱.۰۹۴.۱۵۷	۳.۸۸۹.۱۲۳	۵.۸۳۹.۶۷۴	۱۰.۶۰۲.۵۴۸	۳۶/۷
۱۵۰۳۰۰۳۰۰۰	برنامه ارائه خدمات آب شهری و روستایی	۲.۱۰۹.۱۵۷	۱.۰۰۲.۲۰۲	۵۵۷.۲۲۴	۲.۶۶۶.۳۸۲	۷.۰۹۶.۹۹۶	۱۰.۲۰۸.۳۵۵	۲۶/۱
۱۳۰۷۰۰۳۰۰۰	برنامه تأمین آب	۱.۴۱۷.۵۵۸	۵۱۷.۳۳۵	۲۸۷.۶۳۸	۱.۷۰۵.۱۹۶	۹۷۸.۰۵۳	۲.۹۱۲.۹۴۶	۵۸/۵
۱۳۰۴۰۱۱۰۰۰	برنامه ایجاد و توسعه صنایع، معادن و زیرساخت‌های صنعتی و معدنی	۱.۲۸۵.۴۹۴	۳۴۶.۷۷۰	۱۹۲.۸۰۴	۱.۴۷۸.۲۹۸	۱.۱۶۳.۵۴۵	۲.۷۹۵.۸۰۹	۵۲/۹
۱۷۰۲۰۰۴۰۰۰	برنامه گسترش ورزش همگانی	۸۱۶.۸۰۲	۷۵۵.۲۳۳	۴۱۹.۹۱۰	۱.۲۳۶.۷۱۲	۸۴۲.۶۸۴	۲.۴۱۴.۷۱۹	۵۱/۲
۱۵۰۲۰۰۴۰۰۰	برنامه حمل‌ونقل شهری و روستایی	۷۱۹.۹۲۶	۷۷۶.۹۵۸	۴۳۱.۹۸۹	۱.۱۵۱.۹۱۵	۱.۰۹۷.۶۲۰	۲.۵۹۴.۵۰۴	۴۴/۴
۱۷۰۳۰۲۲۰۰۰	برنامه حمایت از فعالیت‌های فرهنگی، هنری، دینی استان‌ها	۵۴۱.۲۵۱	۱.۰۹۱.۵۳۳	۶۰۶.۸۹۲	۱.۱۴۸.۱۴۳	۵۶۲.۸۴۹	۲.۱۹۵.۶۳۳	۵۲/۳
۱۳۰۷۰۰۶۰۰۰	برنامه بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب	۸۷۳.۵۰۷	۲۸۷.۰۴۷	۱۵۹.۵۹۸	۱.۰۳۳.۱۰۵	۱.۴۳۱.۳۴۲	۲.۵۹۱.۸۹۶	۳۹/۹
۱۵۰۲۰۱۲۰۰۰	برنامه ساماندهی کالبدی شهری و روستایی	۵۹۲.۰۱۹	۴۳۰.۰۸۹	۲۳۹.۱۲۹	۸۳۱.۱۴۹	۴۴۸.۴۰۰	۱.۴۷۰.۵۰۸	۵۶/۵
۱۰۰۲۰۵۴۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۵۹۲.۶۲۵	۳۷۰.۸۷۸	۲۰۶.۲۰۸	۷۹۸.۸۳۳	۷۳۱.۱۰۵	۱.۶۹۴.۶۰۸	۴۷/۱
۱۳۰۶۰۱۲۰۰۰	برنامه بهبود بهره‌وری آب در عرصه کشاورزی	۳۹۷.۶۱۶	۳۵۷.۱۸۹	۱۹۸.۵۹۷	۵۹۶.۲۱۳	۲.۹۵۶.۷۲۷	۳.۷۱۱.۵۳۲	۱۶/۱
۱۶۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه ارائه خدمات درمانی	۳۷۰.۰۱۴	۴۰۵.۱۲۷	۲۲۵.۲۵۱	۵۹۵.۲۶۵	۵۲۶.۴۰۰	۱.۳۰۱.۵۴۱	۴۵/۷
۱۷۰۲۰۰۵۰۰۰	برنامه ورزش و سلامت دانش‌آموزان	۳۲۲.۴۸۷	۴۹۰.۲۱۱	۲۷۲.۵۵۷	۵۹۵.۰۴۴	۷۹۴.۷۷۷	۱.۶۰۷.۴۷۵	۳۷/۰
۱۸۰۱۰۰۱۰۰۰	برنامه آموزش ابتدایی	۳۶۲.۰۴۳	۴۱۳.۳۹۰	۲۲۹.۸۴۵	۵۹۱.۸۸۸	۴۳۳.۱۰۲	۱.۲۰۸.۵۳۵	۴۹/۰
۱۵۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه ارائه خدمات شهری و روستایی	۳۵۵.۸۰۲	۳۴۲.۰۰۰	۱۹۰.۱۵۲	۵۴۵.۹۵۴	۲۸۰.۳۳۰	۹۷۸.۱۳۲	۵۵/۸
۱۷۰۴۰۰۲۰۰۰	برنامه تأمین، حفاظت، مرمت و معرفی میراث غیرمنقول فرهنگی	۴۴۹.۵۴۱	۹۳.۸۶۲	۵۲.۱۸۷	۵۰۱.۷۲۸	۱۹۹.۸۰۷	۷۴۳.۲۱۰	۶۷/۵
۱۸۰۱۰۱۵۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۳۳۴.۶۸۷	۲۹۱.۶۱۸	۱۶۲.۱۴۰	۴۹۶.۸۲۷	۶۴۲.۳۴۳	۱.۲۶۸.۶۴۸	۳۹/۲

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۶۰۱۰۰۳۰۰۰	برنامه ارائه خدمات بهداشت شهری	۱۷۹.۶۶۸	۳۷۷.۷۵۶	۲۱۰.۰۳۲	۳۸۹.۷۰۰	۱۶۸.۴۴۴	۷۲۵.۸۶۸	۵۳/۷
۱۳۰۷۰۰۵۰۰۰	برنامه مهندسی رودخانه‌ها و سواحل	۳۰۰.۳۶۸	۱۲۰.۹۸۱	۶۷.۲۶۵	۳۶۷.۶۳۴	۳۰۵.۵۱۴	۷۲۶.۸۶۳	۵۰/۶
۱۷۰۶۰۰۲۰۰۰	برنامه توسعه گردشگری داخلی	۲۶۸.۰۲۸	۱۷۵.۳۷۷	۹۷.۵۱۰	۳۶۵.۵۳۷	۴۰۰.۸۹۸	۸۴۴.۳۰۳	۴۳/۳
۱۸۰۱۰۰۶۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه نظری	۲۰۷.۸۳۷	۲۰۲.۰۳۹	۱۱۲.۳۳۴	۳۲۰.۱۷۰	۱۸۱.۳۵۰	۵۹۱.۲۲۶	۵۴/۲
۱۳۰۶۰۰۱۰۰۰	برنامه آبخیزداری و حفاظت خاک	۲۰۲.۶۰۷	۲۱۰.۹۵۲	۱۱۷.۲۸۹	۳۱۹.۸۹۶	۹۰۵.۱۷۸	۱.۳۱۸.۷۳۷	۲۴/۳
۱۸۰۳۰۲۵۰۰۰	برنامه فضاهای آموزشی و کمک آموزشی	۱۳۲.۲۷۷	۳۲۶.۶۵۱	۱۸۱.۶۱۸	۳۱۳.۸۹۵	۲۸۴.۵۰۰	۷۴۳.۴۲۸	۴۲/۲
۱۷۰۱۰۱۴۰۰۰	برنامه حمایت از حوزه‌های علمیه و مدارس علوم دینی	۱۵۲.۲۹۴	۱۸۰.۹۹۴	۱۰۰.۶۳۳	۲۵۲.۹۲۷	-	۳۳۳.۲۸۸	۷۵/۹
۱۸۰۲۰۰۵۰۰۰	برنامه آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای و مهارتی	۱۶۱.۹۱۰	۱۵۸.۹۸۴	۸۸.۳۹۵	۲۵۰.۳۰۵	۲۳۸.۸۰۵	۵۵۹.۶۹۹	۴۴/۷
۱۶۰۱۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات بهداشت روستایی	۹۰.۱۴۴	۲۵۳.۲۴۸	۱۴۰.۸۰۶	۲۳۰.۹۵۰	۱۸۱.۹۱۲	۵۲۵.۳۰۴	۴۴/۰
۱۷۰۵۰۱۹۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۱۴۷.۲۰۲	۱۴۳.۰۴۶	۷۹.۵۳۴	۲۲۶.۷۳۶	۷۷۵.۲۳۳	۱.۰۶۵.۴۸۱	۲۱/۳
۱۲۰۱۰۰۵۰۰۰	برنامه اقدامات تأمینی و مدیریت بحران	۱۹۵.۰۲۸	۳۹.۸۴۱	۲۲.۱۵۲	۲۱۷.۱۸۰	۲۵۴۴.۹۹۴	۲.۷۷۹.۸۶۳	۷/۸
۱۸۰۱۰۰۵۰۰۰	برنامه آموزش دوره اول متوسطه	۱۰۶.۳۰۱	۱۴۸.۹۳۶	۸۲.۸۰۸	۱۸۹.۱۰۹	۲۳۶.۳۷۳	۴۹۱.۶۱۰	۳۸/۵
۱۳۰۵۰۲۴۰۰۰	برنامه تنظیم بازار داخلی	۱۶۲.۵۹۹	۲۶.۲۲۲	۱۴.۵۷۹	۱۷۷.۱۷۹	۶۵.۱۴۴	۲۵۳.۹۶۵	۶۹/۸
۱۳۰۶۰۰۹۰۰۰	برنامه افزایش محصولات باغی	۱۳۸.۶۹۵	۵۱.۶۵۵	۲۸.۷۲۰	۱۶۷.۴۱۵	۷۴.۳۵۴	۲۶۴.۷۰۳	۶۳/۲
۱۸۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه فنی و حرفه‌ای	۱۰۵.۹۱۵	۹۵.۳۸۱	۵۳.۰۳۲	۱۵۸.۹۴۷	۱۷۵.۵۱۳	۳۷۶.۸۰۹	۴۲/۲
۱۷۰۳۰۳۴۰۰۰	برنامه گسترش و بهسازی کتابخانه‌های عمومی	۶۹.۴۳۱	۱۵۱.۱۹۵	۸۴.۰۶۴	۱۵۳.۴۹۶	۱۸۴.۷۵۲	۴۰۵.۳۷۸	۳۷/۹
۱۴۰۴۰۰۲۰۰۰	برنامه حفاظت، احیا و بهسازی زیست‌بوم‌های خشکی	۱۱۴.۲۰۹	۶۲.۰۶۰	۳۴.۵۰۵	۱۴۸.۷۱۴	۱۰۰.۲۲۰	۲۷۶.۴۸۹	۵۳/۸
۱۳۰۶۰۱۰۰۰۰	برنامه افزایش تولید محصولات دام و طیور	۱۱۷.۹۴۲	۵۰.۲۷۷	۲۷.۹۵۴	۱۴۵.۸۹۶	۱۲۶.۳۰۷	۲۹۴.۵۲۶	۴۹/۵
۱۸۰۲۰۰۲۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه کار و دانش	۹۰.۵۷۴	۷۷.۷۲۴	۴۳.۲۱۵	۱۳۳.۷۸۸	۱۵۰.۸۸۶	۳۱۹.۱۸۴	۴۱/۹
۱۲۰۱۰۰۴۰۰۰	برنامه اظهار نظر پزشکی قانونی	۱۱۴.۱۲۵	۱۲.۵۰۰	۶.۹۵۰	۱۲۱.۰۷۵	۴.۶۲۰	۱۳۱.۲۴۵	۹۲/۳
۱۳۰۶۰۱۵۰۰۰	برنامه بررسی، کنترل و پایش بیماری‌های واگیر و قرنطینه‌ای دام، طیور و آبزیان	۷۲.۶۶۴	۶۷.۱۶۹	۳۷.۳۴۶	۱۱۰.۰۱۰	۲۰۰.۳۷۸	۳۴۰.۲۱۱	۳۲/۳
۱۷۰۱۰۳۱۰۰۰	برنامه اطلاع‌رسانی و تبلیغات دینی رسانه‌ای	۶۲.۲۹۲	۸۳.۱۷۶	۴۶.۲۴۶	۱۰۸.۵۳۸	۶۵.۶۴۶	۲۱۱.۱۱۴	۵۱/۴
۱۷۰۴۰۰۵۰۰۰	برنامه گسترش خدمات موزه‌ای	۹۷.۲۸۶	۱۷.۰۰۰	۹.۴۵۲	۱۰۶.۷۳۸	۴۱.۰۵۰	۱۵۵.۳۳۶	۶۸/۷
۱۷۰۳۰۳۱۰۰۰	برنامه ساماندهی امور جوانان	۴۴.۲۱۶	۱۰۳.۲۶۷	۵۷.۴۱۶	۱۰۱.۶۳۲	-	۱۴۷.۴۸۳	۶۸/۹

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۹۰۱۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات امداد و نجات به آسیب دیدگان حوادث و سوانح	۵۰۰۰۹۶	۸۵۰۳۲۱	۴۷۰۴۳۸	۹۷۰۵۳۴	۱۴۰۶۹۹	۱۵۰۰۱۱۶	۶۵/۰
۱۳۰۱۰۱۵۰۰۰	برنامه توسعه امور برق	۵۰۰۰۵۰	۸۰۰۱۹۴	۴۴۰۵۸۸	۹۴۰۶۳۸	۱۱۸۰۳۵۰	۲۴۸۰۵۹۴	۳۸/۱
۱۹۰۳۰۰۳۰۰۰	برنامه پیشگیری از سوء مصرف مواد مخدر و روانگردان	۸۲۰۱۴۴	۱۱۰۷۰۷	۶۰۵۰۹	۸۸۰۶۵۳	۱۰۵۵۵۰۵۸۷	۱۰۶۴۹۰۴۳۸	۵/۴
۱۵۰۲۰۰۵۰۰۰	برنامه ساماندهی عشایر	۳۴۰۵۸۱	۹۲۰۹۹۹	۵۱۰۷۰۷	۸۶۰۲۸۸	۳۱۰۰۹۱	۱۵۸۰۶۷۱	۵۴/۴
۱۳۰۶۰۱۱۰۰۰	برنامه افزایش محصولات زراعی	۱۸۰۰۷۹	۱۱۴۰۹۵۸	۶۳۰۹۱۷	۸۱۰۹۹۵	۸۶۰۱۱۵	۲۱۹۰۱۵۲	۳۷/۴
۱۸۰۵۰۰۷۰۰۰	برنامه توسعه علوم پزشکی	۶۱۰۸۲۸	۳۳۰۸۷۰	۱۸۰۸۳۲	۸۰۰۶۶۰	-	۹۵۰۶۹۸	۸۴/۳
۱۳۰۶۰۰۲۰۰۰	برنامه احیا، توسعه و بهره برداری اصولی از جنگل های کشور	۴۰۰۸۲۵	۵۹۰۱۳۲	۳۲۰۸۷۷	۷۳۰۷۰۲	۱۷۹۰۳۴۵	۲۷۹۰۳۰۲	۲۶/۴
۱۸۰۱۰۰۲۰۰۰	برنامه آموزش استثنایی	۳۸۰۵۴۳	۶۱۰۹۱۸	۳۴۰۴۲۶	۷۲۰۹۶۹	۳۷۰۹۰۱	۱۳۸۰۳۶۲	۵۲/۷
۱۹۰۳۰۱۹۰۰۰	برنامه حمایت از خانواده و زنان سرپرست خانوار	۴۹۰۱۳۳	۳۸۰۶۴۹	۲۱۰۴۸۹	۷۰۰۶۲۲	۹۹۰۲۰۰	۱۸۶۰۹۸۲	۳۷/۸
۱۹۰۴۰۰۳۰۰۰	برنامه ارائه خدمات توانبخشی به نیازمندان	۵۴۰۰۶۶	۲۹۰۰۱۳	۱۶۰۱۳۱	۷۰۰۱۹۷	۶۱۰۶۰۸	۱۴۴۰۶۸۷	۴۸/۵
۱۳۰۳۰۰۱۰۰۰	برنامه ارائه خدمات هواشناسی و اقلیم شناسی	۴۳۰۷۷۰	۴۲۰۷۵۷	۲۳۰۷۷۳	۶۷۰۵۴۳	۴۴۰۷۳۱	۱۳۱۰۲۵۸	۵۱/۵
۱۱۰۱۰۲۵۰۰۰	برنامه کمک به پایگاه ها و حوزه های مقاومت	۳۶۰۸۷۸	۵۰۰۱۱۱	۲۷۰۸۶۲	۶۴۰۷۴۰	۱۰۰۰۰	۸۷۰۹۸۹	۷۳/۶
۱۶۰۲۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات فوریت های پزشکی پیش بیمارستانی	۲۳۰۴۸۴	۶۸۰۹۰۴	۳۸۰۳۱۱	۶۱۰۷۹۴	۴۷۰۴۵۸	۱۳۹۰۸۴۶	۴۴/۲
۱۶۰۲۰۰۶۰۰۰	برنامه ارتقای سلامت خون و فرآورده های خونی	۳۸۰۳۰۰	۴۰۰۱۰۷	۲۲۰۲۹۹	۶۰۰۵۹۹	۸۷۰۶۵۸	۱۶۶۰۰۶۵	۳۶/۵
۱۱۰۲۰۱۲۰۰۰	برنامه حفظ نظم و امنیت داخل و خارج شهرها	-	۱۰۸۰۰۰۰	۶۰۰۰۴۸	۶۰۰۰۴۸	۱۷۹۰۵۰۰	۲۸۷۰۵۰۰	۲۰/۹
۱۳۰۶۰۰۴۰۰۰	برنامه ترویج و توانمندسازی جوامع محلی و بهره برداران	۴۳۰۳۸۶	۲۶۰۸۸۰	۱۴۰۹۴۵	۵۸۰۳۳۱	۱۰۳۰۰۸۲	۱۷۳۰۳۴۸	۳۳/۶
۱۳۰۶۰۳۳۰۰۰	برنامه تثبیت شن های روان و مقابله با بیابان زایی	۳۵۰۵۰۱	۳۳۰۹۴۰	۱۸۰۸۷۱	۵۴۰۳۷۱	۳۵۵۰۰۵۴	۴۲۴۰۴۹۵	۱۲/۸
۱۷۰۷۰۰۲۰۰۰	برنامه طراحی و ترویج صنایع دستی	۳۹۰۵۶۶	۲۳۰۰۷۷	۱۲۰۸۳۱	۵۲۰۳۹۷	۱۰۵۰۸۴۰	۱۶۸۰۴۸۳	۳۱/۱
۱۰۰۴۰۰۲۰۰۰	برنامه پژوهش های کاربردی	۳۸۰۰۰۰	۲۳۰۲۹۰	۱۲۰۹۴۹	۵۰۰۹۴۹	۲۰۰۰۰۰	۸۱۰۲۹۰	۶۲/۷
۱۳۰۶۰۳۱۰۰۰	برنامه کنترل و مبارزه با آفات و بیماری های گیاهی و علف های هرز	۲۵۰۷۶۴	۳۶۰۲۳۰	۲۰۰۱۴۴	۴۵۰۹۰۷	۱۰۳۰۰۰۸	۱۶۵۰۰۰۱	۲۷/۸
۱۹۰۳۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات اجتماعی، فرهنگی، ورزشی به ایثارگران	۲۸۰۹۹۷	۲۳۰۹۵۶	۱۳۰۳۲۰	۴۲۰۳۱۷	-	۵۲۰۹۵۳	۷۹/۹
۱۳۰۶۰۰۳۰۰۰	برنامه احیا، توسعه و بهره برداری اصولی از مراتع کشور	۲۸۰۷۲۷	۲۲۰۴۹۰	۱۲۰۵۰۴	۴۱۰۲۳۱	۱۲۷۰۸۷۴	۱۷۹۰۰۹۰	۲۳/۰
۱۳۰۶۰۰۸۰۰۰	برنامه افزایش تولید آبزیان پرورشی	۷۰۹۰۸	۴۹۰۳۰۳	۲۷۰۴۱۲	۳۵۰۳۲۰	۴۴۰۹۰۲	۱۰۲۰۱۱۳	۳۴/۶
۱۷۰۱۰۱۰۰۰۰	برنامه حفظ و ارتقای فعالیت های فرهنگی - دینی مساجد	۹۰۸۷۴	۴۰۰۴۴۱	۲۲۰۴۸۵	۳۲۰۳۵۹	۹۰۵۰۰	۵۹۰۸۱۵	۵۴/۱
۱۳۰۳۰۰۵۰۰۰	برنامه ارائه خدمات هواشناسی	۱۶۰۴۰۹	۱۷۰۹۳۱	۹۰۹۷۰	۲۶۰۳۷۹	۴۲۰۸۸۰	۷۷۰۲۲۰	۳۴/۲
۱۷۰۵۰۰۷۰۰۰	برنامه توسعه رسانه های شنیداری و دیداری	۲۳۰۵۹۲	۲۰۰۴۴	۱۰۱۳۶	۲۴۰۷۲۸	۱۰۰۱۰۰	۳۵۰۷۳۶	۶۹/۲

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۳۰۶۰۲۹۰۰۰	برنامه واگذاری و ساماندهی مالکیت و صدور سند اراضی کشاورزی	۱۱.۲۸۹	۸.۹۲۶	۴.۹۶۳	۱۶.۲۵۲	۴۷.۳۹۳	۶۷.۶۰۸	۲۴/۰
۱۴۰۳۰۰۱۰۰۰	برنامه پایش و مدیریت آلاینده‌ها	۸.۴۶۸	۸.۱۰۵	۴.۵۰۶	۱۲.۹۷۵	۲۴.۰۰۰	۴۰.۵۷۳	۳۲/۰
۱۸۰۴۰۱۴۰۰۰	برنامه پژوهش و راهبری علم و فناوری	۱.۴۳۰	۱۹.۵۹۰	۱۰.۸۹۲	۱۲.۳۲۲	۱۱.۰۰۰	۳۲.۰۲۰	۳۸/۵
۱۳۰۴۰۰۱۰۰۰	برنامه اکتشاف منابع معدنی	۴.۶۲۸	۵.۷۲۷	۳.۱۸۴	۷.۸۱۲	۶.۲۶۰	۱۶.۶۱۵	۴۷/۰
۱۷۰۴۰۰۱۰۰۰	برنامه اکتشاف باستان‌شناختی و تاریخی	۵.۳۸۸	۲.۷۰۰	۱.۵۰۱	۶.۸۸۹	۲۳.۲۸۱	۳۱.۳۶۹	۲۲/۰
۱۷۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه گسترش ورزش بانوان	-	۱۰.۰۰۰	۵.۵۶۰	۵.۵۶۰	۲۰.۰۰۰	۳۰.۰۰۰	۱۸/۵
۱۴۰۱۰۰۱۰۰۰	برنامه مدیریت و نظارت بر پسماندها	۲.۵۱۳	۴.۵۰۳	۲.۵۰۴	۵.۰۱۷	۲۲.۹۸۴	۳۰.۰۰۰	۱۶/۷
۱۹۰۳۰۰۵۰۰۰	برنامه تأمین مسکن ایثارگران	۷۵۴	۵.۸۹۹	۳.۲۸۰	۴.۰۳۴	-	۶.۶۵۳	۶۰/۶
کل استان		۳۰.۱۱۱.۵۶۵	۱۶.۶۹۶.۵۱۳	۹.۲۸۳.۲۶۱	۳۹.۳۹۴.۸۲۶	۵۷.۰۱۷.۸۰۰	۱۰۳.۸۲۵.۸۷۸	۳۷/۹

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

* براساس خلاصه گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور که دیوان محاسبات کشور منتشر کرده، ضریب تخصیص اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۸ معادل ۵۵/۶ درصد بوده است. بنابراین میزان تخصیص اعتبار پروژه‌ها در سال یادشده براساس این ضریب برآورد شده است.

منابع و مآخذ

۱. قوانین بودجه سنواتی کل کشور.
۲. مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.
۳. فصیحی، حمید (۱۴۰۰)، «آسیب‌شناسی امور ناظر بر طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ارائه راهبردهای ساماندهی»، مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری.